Ժ· ՏԱՐԻ 2884 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՀՈՌԻ 4386 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1893 17 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎԷԼ 1311 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible]	150
» » [illegible]	75
» » [illegible]	40
Օտար երկիրներ. Տարեկան [illegible]	56
» » Վեցամսեայ	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր կարգ· Տարեկան Օսմ· Ոսկի	2
Գաւառաց [illegible]	Ղրուշ 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր·

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 15/27 ՍԵՊՏ· 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՊԱՐԱՆՔԸ

Ա·

Իբրեւ Համիտեան շրջանի նորօրինակ հաստատութեանց մին՝ մուրացկան դասակարգին համար կանգնուած Ապարանքն, որուն Համազգային Անկելանոց կ'ըսենք, մեղմ օդերուն շնորհիւ այցելութեան վայր մը դարձած է Խասգիւղի ո՛չ միայն երիտասարդութեան այլ և գեղեցիկ սեռին, որ [illegible] լեռնադաշտի մը վրայ կազդուրիչ այս պատյալէն համ կ'առնու, և իրիկունները, մանաւանդ կիրակի, շաբաթ և տօն օրեր, ախորժանօք կ'անցունէ մէկ-երկու ժամ Պալմումճիի այգւոյն հովանուտ ծառերուն տակ, դիտելով Քեաղհանէի ներքին գեղեցկութեանց ակնհաճոյ տեսարանն արեւմուտքէն, և Շիշլիէն ինչուան Ֆաթիհ Բերայի և Պոլսոյ համայնատեսիլ հրաշագեղ պատկերն՝ արեւելքէն և հարաւէն,

Հոն էի և ես, Ս· Խաչի երկուշաբթին, միջօրէէն ետք, ուզելով շինութեանց վրայ գաղափար ունենալ լուր օր մը, արդէն կիրակի մը այցելած ըլլալով ուշիմ պաշտօնակցի մը հետ, որ այն ժամանակ Արեւելքի Գ· երեսին մէջ բաւական նկարագրեց գործին վիճակն, երբ դեռ հիմերը միայն կը դրուէին·

Հիմա, տասն վայրկեան հեռուէն, կը նշմարենք շէնքերէն մին, որոյ գագաթը Մարսիլիական կարմիր կղմինտրներով ծածկուած է արդէն, և ուրիշ երեք շէնքեր, որոց երկրորդ և վերջին յարկը լմննալու վրայ է·

Շինութեանց դէպ ի կեդրոնն յառաջանալով, սրճարանին մօտ, երեկոյեան թեթեւ նախաճաշ մը աւարտող բազմանդամ ընտանիքէ մը ոչ շատ հեռի բազմած կը տեսնեմ պարզ ծերունի մը, որոյ դիրքը կուահել կուտայ թէ ո՛ և իցէ պաշտօն կամ զբաղում մ'ունենալու է հոդ։ Բանուորներու մեծէն՝ զոր առջի անգամուն ճանչած էինք՝ կը խնդրեմ ինձ ծանօթացնել այս մարդը, զոր կ'ողջունեմ առանց ճանչնալու·—

—Ա՛յդ անձը, նոյն ինքն է, Վասիլաքի Գալֆան·

Հաճելի անակնկալ մը·

Այցաքարտի մը ներկայացում, և Վսեմ· Վասիլաքի էֆէնտի, աւագ աստիճանաւորն, արքունի ճարտարապետն, որ կայսերական և հանրային մեծամեծ շինութիւններ կատարած է գրեթէ կէս դարէ ի վեր և հիմակ ալ Համազգային Անկելանոցի կառուցումը ստանձնած, կը գովէ այս այցելութեան նպատակն ու շարժառիթն, և սիրով յօժարութիւն կը յայտնէ ամեն տեղեկութիւն հաղորդելու, առաջնորդելով ամեն կողմ·

Արեւուն տակ եփած անպաճոյճ դէմք մը, աւելի քան 70 տարիներու բեռուն տակ կքած, միջակ բայց տոկուն կազմուածի մը վրայ, որոյ արտաքին երեւոյթէն ամենեւին չես գուշակեր թէ տակաւին քիչ յառաջ արիւն թքած է, զոր կը ցուցնէ խեղճն, իբրեւ ապացոյց քարահանքերուն ու քարակոփերուն պատճառած սրտնեղութեան՝ այսպիսի մեծ շինութեան մը առթիւ զոր կ'ուզուի օր առաջ աւարտել։ Փորձառու ծերունի, որ իբրեւ կրտսեր եղբօր վրայ կը խօսի արքունի ճարտարապետ Վսեմ· Այնաւոր Յովհաննէս էֆէնտիի վրայ, և որ լի է մանրադէպերով ամեն մեծ շինութեանց ու ձեռնարկութեանց վրայ, զանազան վարչութեանց օրով։ Ուսեալ Յոյն, տեղեակ Բիւզանդական ճարտարապետութեան պատմութեան։

Աւելորդ չէ յիշեցնել, —կամ՛ լաւ եւս՝ ճշդել— թէ Անկելանոցը կը գրաւէ 31 արտավար (49,600 քառ· կանգուն— 75 սանդիմոց) տեղ մը, որոյ շուրջ հողէն վեր բարձրացած է արտաքին պատը։ Շինութեանց յատկացուած մասն է 18,600 կանգուն·

Մեծ դուռը կը նայի Քեաղհանէի գետակին վրայ, հովիտի մը մէջէն, որոյ յատակը կը տեսնենք Հրեաստրաց մարգարանը (Նորակառոյց Բոլիկոնը)։ Ներս մտնելով այս դռնէ, մեր դէմ կ'ելնէ հաստատութեանս վարչութեան յատկացեալ շէնքն, որ կը ծածկէ 400 կանգ· Ա· գծին վրայ, մեր աջ կողմի վրայ երկու և մեր ձախ կողմի վրայ երկու պատսպարան կը տեսնենք, զոր մէկ մէկ Տայրէ կը կոչեն։ Իւրաքանչիւր Տայրէ երկու յարկ է, 1,275 կանգ·ի վրայ·

Երկրորդ կարգին վրայ, մեր դէմ կ'ելնէ վեհ. Սուլթանին ձօնեալ յիշատակարան մը, շէնքին հաստատութիւնն արձանագրող, և անոր երկու կողմը կան մէկ մէկ աւազան. աջ կողմի ծայրը մզկիթ մը 540 կանգ· և ձախ կողմի ծայրն Հայոց և Յունաց երկու եկեղեցիներ, երկուքը մէկէն 540 կ·

Երրորդ կարգն յար և նման է առաջնոյն, չորս Տայրէներով։

Չորրորդ կարգին վրայ մեր դէմ կը տեսնենք խոհանոցն ու մթերանոցն, որոց երկու կողմերը կան մէկ մէկ արհեստանոց. իւրաքանչիւրը մէկ Տայրէի ընդարձակութեամբ, և երկու ծայրերը մէկ մէկ հիւանդանոց, իւրաքանչիւրին կից գտնուելով տաք բաղնիք մը· զի պաղ ջրոյ լոգարանի կամ՝ մասնաւոր դռներու համար մէկ մէկ սրահ իւրաքանչիւր հիւանդանոցի մէջ կան արդէն· Հիւանդանոցներու իւրաքանչիւրը՝ բաղնիքով միասին, 550 կանգ·ի վրայ է, երկյարկ·

Պաշտօնական մեծ դռնէն զատ, մզկիթին քովէն մէկ դուռ և եկեղեցիներուն քովէն մէկ դուռ պիտի գտնուին, ուստի թէեւ ներս պիտի կրնան մտնել Անկելանոցին չվերաբերող բարեպաշտներ, բայց պահակներ պիտի գտնուին թէ՝ այս դռներուն և թէ ծառայութեանց յատկացեալ դրան առջեւ, որպէս զի պատսպարեալ մուրացկանք չփորձուին խուսափիլ, անարգել ի գործ դնելու համար իրենց արհեստը, զոր թողուլ իրենց ոմանց թերեւս այնքան հաճելի չըլլայ· Եկեղեցիները ճարտարապետական յատկանութիւններէ զերծ անսեթեւեթ շէնքեր պիտի ըլլան, ո՛չ բիւզանդական գմբեթ, ո՛չ հայկական կաթողիկէ, այլ պարզ [illegible], ըստ օրինակի Ֆէնէրի Յունաց եկեղեցւոյն և Հայոց Բերայի Ս· Երրորդութեան եկեղեցւոյն։

Ութ Տայրէներու չորսն (աջ թեւին վրայ) մահմետականաց յատկացեալ են, և ձախ թեւին վրայ երկուքն Հայոց, երկուքն Յունաց· Վասիլաքի էֆ· կ'ըսէ թէ Շէրիաթի կանոնն արգելք եղած է Հրէից մուրացիկներու բնակեցութեան ուրիշ կրօնք եղողներու հետ, ուստի և անոնց առանձին Տայրէ չկայ· բայց կարելի է որ ետքէն ուրիշ կարգադրութիւն մ'ըլլայ։ Տայրէներու մէկ մասն արանց, մէկ մասը կանանց յատկացեալ է։ Հիւանդանոցներուն մին, արհեստանոցներուն մին և խոհանոցին մէկ մասը, զատ դռնով, յատկացեալ են մահմետականներուն· միւսները՝ քրիստոնէից։ Վարչութեան շէնքը միայն հասարակաց է· Ութ պատսպարաններու մէջ հանգիստ կրնան ապրիլ 1,800 անձինք։ Իւրաքանչիւր հիւանդանոց 32 անկողին պիտի պարունակէ, ութական անկողին չորս սենեակի մէջ·

Այս հաստատութիւն յատուկ ըլլալով փողոցի մուրացիկներուն, պետական հիւանդանոցներէն և մասնաւոր հասարակութեանց բարեգործական հաստատութիւններէն տարբեր պաշտօն պիտի ունենայ, և անոնց հետ չպիտի շփոթի։ Փողոցային մուրողութիւնն խիստ պիտի վերցուի, մուրացկանները կամ իրենց գաւառը պիտի երթան և կամ Անկելանոցին մէջ պիտի պատսպարուին, ուր իրենց կարողութեան համեմատ արհեստ մը պիտի բանին, և եթէ հիւանդանան, պիտի դարմանուին յարակից հիւանդանոցին մէջ։ Ցարդ Կ· Պոլսոյ մէջ ո՛չ Տէրութիւնն, ո՛չ հասարակութիւնք ունէին սովորական մուրացկանները պատսպարող հաստատութիւն մը։ Ցարդ ուրիշ շէնք մը Տարիւլ-Աճէզէին տեղը չէր բռներ, և Տարիւլ-Աճէզէն ալ, երբ լմննայ, ուրիշ ո՛չ մէկ շէնքի տեղը պիտի բռնէ, կ'ըսէ Վասիլաքի էֆ·

Տանիքն արդէն ծածկուած շէնքն է մահմետական բաժնին հիւանդանոցն՝ բաղնիքով, և հիմա ներքին մասերը կը շինուին։ Ութ Տայրէներէն երեքին ալ տանիքը ծածկուելու վրայ է։ Միւս հինգ պատսպարանք և վարչութեան շէնքն հողէն վեր բարձրացած են երկուք ու կէս կանգուն։ Արտաքին պատերուն հիմնական որմերն հիւսուած են։ Վեց ամսուան մէջ շէնքին մէկ հինգերորդն աւարտած է, և ամբողջ շէնքը գալ տարւոյ վերջը պատրաստ կ'ըլլայ·

Պայմանագրեալ 56,000 ոսկիէն ցարդ 10,000ն ընդունած է ճարտարապետն, որ շատ մը շինուածանիւթեր ամբարած է, և երկու հարիւրի չափ բանուոր կ'աշխատցնէ հոս, ուրիշ հարիւրի չափ բանուոր ալ Պանտըրմայի, Մագրի գիւղի և Առնաւուտ գիւղի քարահանքերուն մէջ, որոց վրայ առանձին պիտի խօսինք յաջորդ յօդուածով։ Բանուորներուն մեծագոյն մասն յոյն և թուրք են· անարուեստ աշխատութիւնները կատարող բեռնակիրները միայն հայ են հոս։

Գետնի անհարթութիւնները կարգադրելու շատ զբաղուած է, և մեծ դրան առջեւ դէպ ի Քեաղհանէ իջնող ձորակ մը կայ զոր լցնել հարկ պիտի ըլլայ։ Գետնին աջ կողմը ձախ կողմէն աւելի բարձր ըլլալով, այն կողմի շինութիւնք աւելի յառաջ դրուած են։ Փոխադրութիւնք յոյժ դժուար են այս մենաւորիկ լերան գագաթն, ուր տանող կանոնաւոր ճամբայ չկայ։ Պ· Պօտուի դէպ Անկելանոցը կառուղի (շօսէ) մը շինելու խորհուրդէն ետ կեցած է՝ 250 ոսկւոյ գումարի մը նախահաշւով։ Բայց Վասիլաքի էֆ· համոզուած է թէ առանց Ոսկեղջիւրի և Բերայի կողմէն մէկ մէկ կառուղի ունենալու, Անկելանոցին մատակարարութիւնն անկարելի կ'ըլլայ։ Ոսկեղջիւրի կողմէն Անկելանոց տանող կառուղւոյ մը յարմարագոյն մեկնակէտ կը նկատէ Հալըճըօղլուի Նաւամատոյցն։ Եւ ապահով է թէ Անկելանոցի և Շիշլիի միջեւ Արուեստահանդէսի միայն շէնքին կառուցմամբ, Բերայէն մինչեւ Խասգիւղ կանոնաւոր երթեւեկութիւն պիտի հաստատուի, և գծին երկու կողմերու հողերն արժէք պիտի ստանան։ Հաւատք ունի մանաւանդ ապագայ Արուեստահանդէսին մերձակայ հողերուն վրայ։ Պանկալթիէն մինչեւ Շիշլի (3/4 ժամու ճամբայ) տանող լեռնադաշտն օդասուն և գեղեցկադիր վայր մ'է, որուն կեանք և ոգեւորութիւն տալ սահմանուած են վեհ· Սուլթանին յղացած երկու ձեռնարկութիւնք, Անկելանոց և Արուեստահանդէս։ Թրամվէյի գիծ մը անշուշտ պիտի երկարի մինչեւ Արուեստահանդէս, և այն կողմեր նոյն իսկ երկաթուղւոյ հաղորդակցութիւն հաստատելու խորհուրդներ արդէն կ'արտայայտուին, օրինակի համար Շէրպէթճեան ծրագրով·

Բ· Թ·

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ· — Ալզաս-Լոռէնի կառավարական աղբիւրէ Իտալիոյ գահաժառանգին յԱլզաս-Լոռէն ուղեւորութեան այնպիսի բացատրութիւն մը կը տրուի որ գործը Ֆրանսայի դէմ այնքան վիրաւորիչ հանգամանք չունենայ։ Այս այցելութիւն հետեւանք է Երրեակ Նիզակակցութեան դաշնագրին 1892ին եղած յաւելման մը, որ ցարդ ծանուցուած չէր։ Յաւելուածական արձանագրութեան համեմատ, ամեն տարի դաշնակից վեհապետք կամ անոնց ներկայացուցիչք պիտի կրնան իրենց աչքով դիտել և տեղեկանալ թէ դաշնակից բանակաց այս կամ այն մասը պէտք եղածին չափ կազմ և պատրաստ կը գտնուի։ Այցելութիւնն ընել ուզող վեհապետն ինք պիտի որոշէ թէ նոյն տարին ո՛ր զօրաբանակը կ'ուզէ աչքէ անցունել։ Այս պայմանաց մէջ ահա Նաբոլիի իշխանն իբրեւ ներկայացուցիչ իւր հօր եկաւ այցելել ո՛չ միայն Ալզաս-Լոռէնի այլ և Պատէնի և Վիւրթէմպէրկի բանակները։ Նոյն արձանագրութեան զօրութեամբ է որ Վիլհէլմ կայսր այս պահուս կը գտնուի ի Կիւնս (Հունգարիա), աւստրօ-մաճառ բանակին մեծ ռազմափորձերն աչքէ անցունելով, որոց կը մասնակցին իբր 150,000 զօրք։ Թէեւ այս տարի Վիլհէլմ կայսր իտալական բանակին ռազմափորձերուն ներկայ չգտնուեցաւ, բայց ապրիլ ամսուն Հռոմ ճամբորդութեան առթիւ պատեհութիւն ունեցած էր գաղափար կազմելու իտալեան բանակին արդի կացութեան վրայ։ Ի մի բան, 1892ին աւելցուած յօդուածին նպատակն է Երրեակ Նիզակակցութեան բանակները կազմ և պատրաստ վիճակի մէջ պահելու խթան մը տալ, նիզակակցութեան իւրաքանչիւր անդամին իրաւունք տալով միշտ բարեկամական դիտողութիւն ընելու միւսներուն զինուորական զօրութեան վիճակին վրայ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ՔԱՊՈՒԼ· —Անգլիահնդիկ կառավարութեան կողմէ Աֆղանստանի էմիրին քով ղրկուած արտասովոր դեսպանութիւնն անցեալ չորեքշաբթի մտաւ Աֆղանստան, սահմանագլխին վրայ ընդունուելով էմիր Ապտ-իւր-Րահման խանի սպարապետ զօրավար Ղուլամ Հայտար խանի կողմէ, որ հսկայ և գեղեցկադէմ մարդ մ'է և յոյժ քաղաքավար, և պատշաճ մեծարանօք ընդունեց զՍըր Մորթիմըր Տիւրան և անոր ընկերակցող քաղաքական և զինուորական պաշտօնակալները։ Սահմանագլխին վրայ անգլիացի զինուորները բաժնուեցան դեսպանութենէն, որոյ պահպանութեան յատկացան լոկ աֆղանի զօրքեր, աֆղանեան սահմանաց մօտ բնակեալ անգլիական հպատակ ցեղերէ առնուած։ Ամենուրեք Աֆղանք մեծարանօք կ'ընդունին Անգլիացիները։ Շաբաթ մը դեսպանութիւնը կը ժամանէ Քապուլ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ· —Վառնայի մօտ Իւքսինոկրատէ, Ֆերտինանտ իշխանի ամառնային բնակավայրէն եւրոպական լրագրերուն ղրկուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարի Լուիզ իշխանուհւոյն՝ Ֆերտինանտ իշխանի ամուսնոյն՝ անուան տօնախմբութիւնն Աստուածածնայ [illegible] տօնին օրը պատահելով, վայելուչ շքով տօնուած է երկրին մէջ. և ամենուստ խնդակցական հեռագրեր ուղղուած են իշխանուհւոյն, զոր իւր ամուսին՝ Ֆերտինանտ իշխան՝ յանուն ազգին և պատերազմական նախարարին յանուն իւր պաշտօնատարներուն շնորհաւորած են հանդիսական հացկերոյթին առթիւ·

ԳԻՆԵԳՈՐԾՔ թէեւ ուրախ են այս տարի Ֆրանսայի և Գերմանիոյ մէջ, ընդհակառակն տրտում են Սպանիոյ և Փորթուգալի մէջ, ուր չափազանց տաքէն այրած են խաղողները·

ԻՏԱԼԱՑԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ· — Էկ Մօրդի ֆրանսական աղահանքերէն մեկնած 84 իտալացի արհեստաւորք իտալական Բիզա քաղաքէն դարձան յիշեալ ֆրանսական քաղաքն, ուր աղահանքի տեարք երաշխաւորած են իրենց անձնական ապահովութիւն և թոշակի յաւելում ալ ըրած են, որպէս զի Ֆրանսայի արհեստակիցներու մրցումէն վախնալու տեղի չունենան։

ԽՄԲԱԳԻՐԱՑ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ· — Անգլիացի խմբագրաց Ընկերութիւնը մեծ համաժողով մը կազմած է, որուն ներկայ կ'ըլլան նաեւ ֆրանսացի, պելճ, հոլանտացի, գերմանացի խմբագիրներ, ինչպէս նաեւ անգլ· գաղթականութեանց լրագիրներու ներկայացուցիչներ։ Ֆրանսական մամուլի ներկայացուցիչներու մէջ են Պ· Պ· Ֆրանսիս Մանեառ, Օռէլիէն Շօլ, Էմիլ Զօլա, ևն, որք ընդունուեցան Տէյլի Թէլէկրաֆի տնօրէն Սըր Էտուարտ Լօսընի կողմէ։ Համաժողովն կը մասնակցին իբր հազար խմբագիրք, ի պատիւ որոց պարահանդէս տրուեցաւ քաղաքային պալատան մէջ. և կազմակերպուած են զանազան խնճոյքներ և հանդէսներ։ Անգլիացի խմբագրաց Ընկերութիւնը կեդրոնական ատեան մ'ունի, յորմէ նպաստ կուտայ բրիտանեան լրագրութեան արկածեալ անդամներուն, և նպատակ ունի նիւթապէս և բարոյապէս բարձրացնել անգլ· լրագրութեան վիճակը·

ՎԱՐՍԱՅԱՐԴԱՐՔ Ի ՓԱՐԻԶ· —Այս պահուս վարսայարդարք օրուան դիւցազունք են ֆրանսական [illegible] մէջ, —[illegible] որ [illegible] ըլլան հոն օրուան առիթներ։ Գիտեն Արեւելքի ընթերցողք թէ նորընտիր երեսփոխաններէն մին է Պ· Շովէն, որոյ արհեստն է Թէադր Ֆրանսէի դերասանուհեաց մազերը շտկել և կեղծ մազեր հայթայթել [illegible] որ պէտք ունենան։ Եւ ահա Փարիզեան լրագիրք իբրեւ կարեւորագոյն անձնաւորութեան մը մահը կը գուժեն Տիկին Լուազէլի մահը։ Սա յորջորջուած էր Premier Coiffeur pour dames de Paris, առաջին վարսայարդար տիկնանց է Փարիզ։ Պ· Շովէնի պէս, մազերը գեղեցկապէս կարգադրելու գաղտնիքը գիտէր հանգուցեալ արուեստագէտն, որոյ խնամքը վայելող Տիկին Սառա Պեռնառ, Տիկին Քարվալօ, Տիկին Նիլսոն և այլք սքանչացման և երախտագիտութեան գիրեր ղրկած են անոր։ Թատրոնի ձրի տոմսակներ առաջին ներկայացմանց գիշերները կը տեղային Տիկին Լուազէլի, որոյ մազերուն ուշագրաւ ձեւն իսկ բարձրագիր ծանուցում մ'էր իւր ճարտարութեան։ Շատ դերասանուհիներ և առաջին անգամ ընկերութեան մէջ մտնող օրիորդներ և հարսեր իրենց գտած յաջողութիւնը կը վերագրէին հանգուցեալոյն կողմէ իրենց մազին տարուած խնամոց։

Ի ԼՈՆՏՈՆ· —Անցեալ չորեքշաբթի գիշեր Լոնտոնի Ութճընկս Սքուէր հրապարակին վրայ երիտասարդ մը Իմբերիըլ Թատրոնի պարուհիներէն տիկին Մոնթէկի վրայ կրակ ըրաւ րէվոլվէրով։ Կինն անմիջապէս մեռաւ։ Ապա

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (38)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

—Մարսիալ, ըսաւ Պ· տը Պեռնէյ, ազատ էք պատասխանելու մեր հարցումներուն կամ լռութիւն պահելու։ Մտիկ ըրէք։ Այս գիշեր մեռնիլ ուզեցիք, և յուսահատութեան տագնապի մը մէջ փարեցաք այն հանգիստին զոր գերեզմանը կը պարգեւէ։ Այս յուսահատութեան պատճառը անծանօթ վի՞շտ մըն է, յանցա՞նք մըն է, կամ նոյն իսկ ոճի՞ր մը։

Այս վերջին բառին վրայ, Մարսիալ սարսռաց։

—Ոճի՛ր մը։ Ո՛չ, ո՛չ, գոչեց Թրթռուն ձայնով։

—Կրնա՞ք պատուերնուդ վրայ երդնուլ որ բնաւ չէք գործած այն յանցապարտ արարքներէն մէկը որք ուրիշ միջոց չեն թողուր մարդուս եթէ ոչ ամօթ կամ մահ։

Մարսիալի բոլոր արիւնը ուղեղը խուժեց, և բոլորովին բարոյական այս ցնցումին մէջ, վճռական վերկենդանումով մը, ինքզինքին տէրը եղաւ։ Դէպ ի ետեւ նետելով իր վառվռուն և յոխորտ գլուխը, կուրծքին վրայ խաչաձեւեց բազուկները և Թրթռուն ձայնով մը ըսաւ·

—Չեմ գիտեր ուր եմ, չեմ գիտեր ո՛վ էք և ի՛նչ իրաւունքով կը համարձակիք հարցափորձել զիս · · · բայց ով որ կոչում ընէ մարդու մը պատուին, այդու կը ստիպէ զայն պատասխանելու · · · Խիղճիս վրայ, ձեր առջեւ որ զիս մտիկ կ'ընէք և զորս չեմ ճանչնար, կը յայտարարեմ թէ մեռնիլ ուզելուս պատճառը սա է որ չուզեցի ընկճուիլ այն [illegible] փորձերէն զորս չարաբախտութիւնը անդադար կը նետէր ճամբուս վրայ · · · մեռնիլ ուզեցի, վասնզի այս [illegible] և անագորոյն ընկերութեան մէջ, կորովը և ուղղամտութիւնը զուր բառեր են միայն · · · վասնզի այն որ՝ ինքիրմով գործելով՝ կուզէ ճամբայ մը բանալ իրեն կամքի միջոցով, կը չքանայ անտարբերութեան, արհամարհանքի տակ, և ո՞վ գիտէ, ուրիշին ատելութիւնը · · ·

Առման [illegible] ընդմիջեց անոր խօսքը·

—Մի՛ այդպէս խօսիք · · · Ով որ ըլլաք, ինչ ալ ըլլան ձեր առջեւ եղած խոչընդոտները, մի՛ ամբաստանէք մարդկութիւնը · · · ուրեմն անսխա՞լ կը կարծէք ինքզինքնիդ, ուրեմն կը զգաք թէ իրաւո՞ւնք ունիք ամբաստանիչ ըլլալու · · ·

Մարսիալ խուլ բացագանչութիւն մը արձակեց, յետոյ լռութիւն պահեց· ճակատը խոնարհեցաւ, և քանի մը վայրկեան իր խոհերուն մէջ թաղուած մնաց։ Ամենէն տարօրինակն այն է որ Մարսիալ, մինչեւ մէկ ատեն ինքզինքին տէրն ըլլալով հանդերձ, կը կրէր զինք շրջապատող մեծավայելուչ տեսարանին ազդեցութիւնը։ Այս հարցաքննութեան առջեւ, չէր մտածէր ըմբոստանալ։ Ինչո՞ւ կը պատասխանէր։ Ինչո՞ւ չէր մերժեր այս անծանօթներուն տալու իր խիղճին ծալքերն հետաքննելու իրաւունքը։ Կերպով մը բռնուած էր այս խորհրդաւոր [illegible] մէջ, և ինքզինքը կը թողուր։

—Մարսիալ, ըսաւ այն ատեն Առման, որուն ձայնը, մինչեւ այն ատեն խիստ, յանկարծ յուզումնալից և [illegible] շեշտ մը առաւ—մեռնիլ ուզեցիք · · · և ահա այսօր, ինչպէս երեկ, կ'անիծէք կեանքը, ընկերութիւնը, մարդկութիւնն ամբողջ · · · և սակայն անոնք որ ձեզ ազատեցին՝ իրենց կեանքը վտանգի չդրի՞ն՝ մահուընէ ազատելու համար ձեզի։

—Իրաւ է, մրմռաց Մարսիալ։

—Արդէն իրաւունք ունի՞ք մեռնելու։ Հազիւ անցեր էք քսան տարուն, ուժ մը, կորով մը, կամք մըն էք։ Իրաւունք ունի՞ք չքացնելու այս ամենը։

—Դժբա՛խտ էի, ըսաւ Մարսիալ, որուն կուրծքը կ'ուռէր։

—Ստոյգ գիտէ՞ք որ անօգուտ պիտի ըլլաք ամենուն ինչպէս ձեր անձին։ Գործունէութենէ կը հրաժարէիք · · · ինչո՞ւ, եսասիրութեամբ· վասնզի կեանքին մէջ ուրիշ նպատակ չէք տեսներ եթէ ոչ ձեր անձը, ձեր անձնական կիրքերուն գոհացումը միայն · · ·

—Մի՛ ճնշէք զիս։

—Արդէն կը հասկնաք մեզի, և իջնելով մինչեւ ձեր սիրտին խորը, կ'ըսէք դուք ձեզի թէ տկարութեան զգացում մըն էր հնազանդած, թէ կեանքը ձեր անձնական տենչանքներուն մէջ կը սահմանափակէիք · · · առանց նայելու ձեր շուրջը, առանց հարցնելու թէ անձի այս լքումը գողութիւն մը չէ՞ր մարդկութենէն։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, գոչեց Մարսիալ։

—Ամեն մարդ, շարունակեց Առմանի տաք ձայնը, մարդկութեան մէկ զինուորն է · · · իր գործը, իր ծառայութիւնը, իր զինուորագրութիւնը կը պարտի · · · մեռնիլ, անձնասպան ըլլալ, դասալիք ըլլալ է · · · Բնութիւնը պաշտօն մը, կատարելիք պարտականութիւններ նշանակեր է ձեզ, և դուք իրաւունք չունիք այդ պաշտօնը լքելու · · ·

Մարսիալ, սարսռալով, քայլ մը յառաջացած էր։

—Խօսեցէք, դեռ խօսեցէք, ըսաւ։

—Եթէ ձեզ համար կեանքն յաւէտ վերջացած կը թուի, յիշեցէք որ այս ֆիզիքական ու բարոյական ուժերուն վրայ համար տալու պարտաւոր էք ձեր եղբայրներուն, ամեն անոնց որք, ձեզ եղած չարիքին անմասն, պարտին յանձին ձեր գտնել օգնութիւն մը զոր դուք կը մերժէք անոնց տալու։ Մարսիալ, մեռնիլ ուզեցիք · · · ուրեմն, ա՛լ ձեզի չէք պատկանիր։ Ձեզ կը դարձունենք ձեր երիտասարդութիւնը, ձեր կորովը, ձեր խիղճը, յանուն այն ընկերութեան որուն միայն կը պատկանին անոնք այսուհետեւ · · ·

—Բայց ո՞վ էք ուրեմն։

—Մեր անունները՞, ապագային պիտի իմանաք։ Դեռ մտիկ ըրէք զիս · · · մենք ամենքս որ ձեր առջեւ կը գտնուինք, ձեզ պէս յուսահատած ու մեռնիլ ուզած ենք · · · Ձեզ պէս, մենք ալ ազատուեցանք · · · և այդ [illegible] յաջորդ օրը, ձայն մը ուղղուեցաւ մեզ ինչպէս իմ ձայնս կը խօսի ձեզ այսօր, և այն ձայնն ըսաւ մեզի·

«Դուք մեռեալներ էք· ձեր անձին համար մեռնելով, ապրեցէք ուրիշին համար։ Քանի որ ամեն բանէ կը յուսահատիք, քանի որ կը կարծէք թէ մութ կը տիրէ ձեզ համար, և թէ երբէք երանութեան ճառագայթ մը չի կրնար ձեր խաւարը լուսաւորել, լա՛ւ ուրեմն, մոռցէք ձեր անձնաւորութիւնը, թողէք ձեր եսասիրութիւնը։

«Նոր մարդեր եղէք, զերծ ամեն շահադէտ մտադրութենէ։ Կեանքը աւելորդ բեռի մը պէս հեռի նետած էք ձենէ, առէք զայն · առէք իբրեւ զօրութիւն մը եւ գործիք մը· մահուան մէջ փակուած էիք այն քրիստոնեաներուն պէս որոց վրայ կը փակուի մենաստանի մը դուռը, դուրս ելէք այդ առանձնարանէն և մտէք ընկերութեան մէջ, բայց ընդ միշտ անոր տուէք այս կեանքը զոր այլ եւս չէիք ուզեր ձեզ համար· բարիին, գեղեցկին, իրաւունքին զինուորներն եղէք· կեանքերնիդ նուիրեցէք ազնիւ և արդար գործի մը · · ·»

«Աւասիկ թէ ի՛նչ ըսած է մեզ ձայն մը, Մարսիալ։

—Եւ ի՞նչ պատասխանեցիք, ըսաւ երիտասարդը, որ կը համակուէր յուզումով մը զոր չէր կրնար զսպել։

—Մենք, յարեց Առման, ինքզինքնիս յանձնեցինք անոր որ այսպէս կը խօսէր մեզի։ Մեռեալներ ենք մենք· ձգած ենք ամեն շահ, ամեն փառասիրութիւն· բայց կը վերկենդանինք մարդկային համերաշխութեան յաւիտենական գործին համար · · · Կորուսած ենք հրաժարելու իրաւունքը, կը հնազանդինք · · · Երբ հրաման ընդունինք, կը նետուինք ընկերային խառնուրդին մէջ՝ կռուելով արդարութեան և խիղճի համար։ Բան մը չի խռովեր մեզի, բան մը չի զարներ մեզի։ Զօրաւոր ենք, ինչու որ անձնուէր ենք։ Ոչ մէկ վեհերոտ մտածում կարգիլէ մեզ քալելու դէպ ի մեզ ցուցուած նպատակը · · · Մարսիալ, կ'ուզէ՞ք՝ ձեր անձին համար մեռնելով՝ վերածնիլ ձեր եղբայրներուն համար, անոնց օգնելու, զանոնք պաշտպանելու համար · · · Լսեցէք զիս · · · Եթէ մերժէք, ազատ և անարգել դուրս պիտի ելլէք ասկից· կա՛մ պիտի դառնաք նորէն մահուան, կամ նորէն նետուիք այն ճամբաներուն մէջ յորս արդէն վիրաւորուած էք վէճերու և թշուառութիւններու բոլոր փուշերէն։ Եթէ ընդունիք, եթէ յարմար դատէք մասնակցիլ Մեռեալներու գործին, գործ անշահախնդրութեան և անձնուրացութեան, այն ատեն մեր կարգերը պիտի բացուին ձեզ ընդունելու համար, և զինուոր մը աւելի պիտի ունենանք · · · ընտրեցէ՛ք · · ·

Արդէն տասն անգամ, ելեկտրականացեալ այս մեծ ձայնէն որ իր ուղեղին մէջ կը հնչէր ինչպէս փողը պատերազմիկին ականջին մէջ, Մարսիալ ուզած էր խօսիլ · · · Երբ պարոն տը Պեռնէյ լռեց, ինքն ալ գոչեց·

(Շարունակելի)

կրակ բրաւ անոր ընկերակցող Պարոնի մը վրայ, որ նմանապէս մեռաւ, և վերջապէս ատրճանակն իր գլխուն դարձնելով, երիտասարդն ինքնասպան եղաւ։ Կ'ըսուի թէ նախանձու բուռն զգացմամբ թելադրեալ գործած է այս եռեակ ոճիրը։

ԽՍՐԱՅԵԼԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ մեծագոյն գերն ունեցած է Իզմիրի Հրէաները պաշտպանելով հնտախտէ։ Մէկ մասն հեռացուցած է Իզմիրէ։ Մէկ մասը քաղաքէն դուրս հանած է։ Ամենուն ալ օգնած է՝ բաշխելով վրան, հագուստ, հաց, բրինձ, միս, ածուխ, շաքար, աճառ և մերթ ընդ մերթ դրամ։ Հրէական ամեն աղքատ, հարիւր քսան ոսկի բաշխած է։ Իզմիրի մէջ ամիսէ մ'ի վեր Խսրայելական Միութիւնն օրական հարիւր ոսկւոյ չափ ծախք բրած է այս նպատակաւ։ Իզմիրաբնակ 20 հազար Հրէաներէն 9,828ն օգնութիւն ընդունած են և կ'ընդունին Միութենէն։ Այս մարդասիրութեան վրայ աւելցնելով տեղական կառավարութեան օգնութիւնը, կը հասկցուի որ Հրէութեան, աղքատութենէ և թշուառութենէ սնանող հիւանդութիւնը, չէ կրցած տեղաւորուիլ Իզմիրի մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Արժ. Խորէն Ծ. Վ. Աշըգեան Նիկոմիդիոյ եպիսկոպոսներուն և անոնց ուղեկիցներուն հետ Օտեսայէն Թիֆլիզ ուղեւորեր է ամսոյս սկզբ. 5ին Էջմիածին պիտի երթային։

Այս ուղեւորութեան միջոցին, Տ. Խորէն վարդապետ Թարգմանի պաշտօնը վարեր է։

Գեր. Սուքիաս եպիսկոպոս Պարգեւեանց և Ներսէս եպիսկոպոս Խուդաւերդեան որք Խարբերդ եկած էին, ոչ թէ Օտեսայէ՝ այլ ուրիշ ճամբով մեկնած են Էջմիածին երթալու համար։ Սեպտեմբերի սկիզբը կը սպասէին Սեւանայ կղզին։

Այնթապէն կը գրեն մեզ.

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսի առողջական վիճակը լաւ չէ. արդէն կորաքամակ, լսելիքն ալ ծանրացած է. խօսակցութիւնը դժուարաւ կը կատարէ։ Այժմ Քեբսան կը նստի։ Իր սարկաւագները հեռացած են Ն. Ամենապատուութենէն. ոմանք ամուսնացած են, ոմանք գործով կը զբաղին։

Նօզղատէն հեռագրաւ խնդրած են Պատրիարքարանէն՝ փութացնել հարկ եղած կարգադրութիւններն որպէսզի իրենց նորընտիր առաջնորդ Արժ. Տ. Ցակոբ Վ. Կեօնլեան ժամ առաջ կարենայ իր պաշտօնատեղին երթալ։ Պատրիարքարանը պէտք եղած տնօրինութիւնները բրաւ։

Քէօլէեան, Շիշմանեան, Սուճեան ընտանիքները և իրենց պարագայք մասնաւոր շնորհակալութիւն կը յայտնեն այն ամեն ազնիւ բարեկամաց որք իրենց ներկայութեամբ պատուեցին ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՆՏՕՆ ՊԷՅ ՍԱՐԸՆԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդէսը, իրենց վերջին յարգանաց հաւատարիմն ընծայելով հանգուցելոյն և իր պարագայից։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Սամսէի երկրորդ աստիճան արուեստ մաքսային վերատեսչութեան վճռագրական դիւանի քարտուղարներէն Թահսին պէյ։

Սալիսէի աստիճան՝ Ղալաթիոյ մաքսատան պաշտօնեաներէն Մուզաֆֆէր պէյ։

Պատերազմական յանձնաժողովին նախագահ անուանեցաւ ծովային բարձրաստիճան պաշտօնատար Ահմէտ փաշա, և նոյն յանձնաժողովին նախորդ նախագահ Ալի փաշա պաշտօնեայ կարգուեցաւ արքունի Վառօդարանի։

Արուեստից չորրորդ՝ տրուեցաւ Տօքթ. Խասա պէյի, ուրկէ հիւանդութիւններու մասին հեղինակած մէկ գրքոյկին համար։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ (Պաշտօնական Ցեկոյց). — Նախընթաց օր, մինչև ժամը հօթը, հիւանդութեան վերաբերեալ լուրերն հրատարակուեցան։ Անկէց մինչև երեկ, ժամը հօթը, հիւանդանոցին մէջ ոչ վարակուող կայ ոչ մեռնող։ Մինչև հիմա բուժուողներէն զատ, երկու հիւանդ ալ ապաքինած են, և այժմ երեք հիւանդ միայն կը դարմանուին։ Բայց Լ. Սկիւտարի մէջ գտնուող մէկ վարակուողէն, ուրիշ ոչ մէկ տեղ դէպք ու մահ չէ պատահած, և նախկին հիւանդներուն ալ առողջական վիճակը բարւոքելու վրայ է։

ՏՕՔԹ. ՇԱՆԹՄԷՍ. — Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Փրանսացի նշանաւոր միքրոպագէտ տօքթ. Շանթմէս մայրաքաղաք ժամանեց Մեսաժըրիի ընկերութեան շոգենաւով։ Արտաքին գործոց նախարար և Առողջապահական Խորհրդոյ նախագահ Վսեմ. Սայիտ փաշայի կողմէ՝ առողջապահական քննիչ տօքթ. Վիթալիս էֆէնտի, քաղաքապետ Վսեմ. Րըտվան փաշայի կողմէ Տօքթ. Մարկոսեան էֆէնտի, ինչպէս նաեւ Քաղաքապետութեան առաջին քննիչ Օսման էֆէնտի շոգենաւ գացին՝ ընդունելու համար տօքթ. Շանթմէսը։

Տօքթ. Շանթմէս ժամ երկուքուկէսին շոգենաւէն ելլելով, Բարձր. Մեծեպարքոսին ապարանքը գնաց ի Նշանթաշ, և անկէ ի կայս. պալատ։

Կայս. պալատան մէջ Փրանսացի գիտնականը սենեկապետաց միջոցաւ կայս. մեծարանաց արժանացաւ ևս. ընկերակցութեամբ կայս. Թիկնապահի մը, և տօքթ. Մարկոսեան ու Օսման էֆէնտիներու, քաղաքապետական պաշտօնատունը գնաց, ուր տեսակցեցաւ Վսեմ. Րըտվան փաշայի հետ և պահ մը ներկայ գտնուեցաւ այնտեղ գումարուող առողջապահական յանձնաժողովին։ Իփփիքնը Բերա, Օթէլ Ռուսաւալ դարձաւ, ուր պիտի բնակի։

Այսօրուընէ սկսեալ Տօքթ. Շանթմէս իր պաշտօնին կը ձեռնարկէ կայս. բժշկական վարժարանին մէջ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Գաւառներէն հետեւեալ հեռագիրներն ուղղուած են Ներքին գործոց Նախարարութեան.

Կիրակի երեկոյէն ցերեկ մինչեւ Մուստաֆափաշայի մաքրանոցը ժամանեցին ատենը եօթն ուղեւորներ. իրենց քարանթինան լրացնող 46 ուղեւորներու և 180 զաղթականներու մաքուր անցագիր տրուեցաւ։ Մաքրանոցը գտնուող 43 անձանց առողջական վիճակը լաւ է։

Երկուշաբթի օրը Իզմիրի մէջ բնաւ վարակուող չգտնուեցաւ. միայն առջի բնակուողներէն 1 մահ։ Կիրակի և երկուշաբթի, Տէնիզլիի մէջ երկքական բռնուող և երկուքական մեռնող։ Նահանգին առողջական վիճակը լաւ է։

Կիրակի առաւօտէն մինչև երկուշաբթի առտու, Պաղտատի մէջ երեք մարդ մեռեր է քոլերայէ։

Խուրէի մաքրանոցին մէջ գտնուող 110 անձանց և Սիրմէնէի նաւահանգիստին մէջ կեցող 17 նաւերուն առողջական վիճակը լաւ է։ Տրապիզոնի նահանգին մէջ բնաւ հիւանդութեան հետք չկայ։

Կիրակի օրը, Զիպէֆչէի մաքրանոցը մտեր են 52 ուղեւոր. 12 ուղեւորի մաքուր անցագիր տրուեր է։ Ցիլէ Պազըրտանի մաքրանոցը մտեր են 13 ուղեւոր և դուրս եղեր են նոյնպէս 13 ուղեւոր՝ մաքուր անցագրով։

ԴԷՊՔ ՄԸ Ի ԲԵՐԱ. — Երեկի պաշտօնական զեկոյցին մէջ ծանուցուած էր թէ երկուշաբթի օրը մահացու դէպք մը պատահած է ի Բերա։ Լ. Հէրըլտ կ'ըսէ թէ այս քչտառակութիւն կը վերաբերի անգլիացի նոյն առաւօտուն, Պրոտո փողոցը, Բօշնագրիօթի տան մէջ պատահած դէպքին։ Այդ տան պահապանի որդին, տասը ամ տարեկան երիտասարդ մը, կիրակի գիշեր խմիճք բռնուելով կը փոխէ և հակառակ բժշկական դարմաններու կը մեռնի երկուշաբթի առաւօտ։ Ասոր վրայ, ոստիկանութիւնը տունը կը պաշարէ և զայն ամբողջովին ապանեխման կենթարկէ։ Առողջապահական յանձնախումբը իր երկուշաբթի երեկուան նիստին մէջ վիճաբանեցաւ այս դէպքին վրայ։

ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏՈՒԴՔԸ. — Օսմ. հանրային պարտուց վարչական խորհուրդը որոշած էր որ արեւելեան երկաթուղւոյ վիճակահանութեան պարտատոմսերու պարգեւներուն փոխարէն 72 ½ առ 100 վճարուի։ Արդ, սեպտեմբեր 13 թուականաւ Համէն քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Համի Առեւտրական Ատեանը տրամադիր է ընդունիլ այս որոշումը։ Հետեւապէս, պարտատէրները պարգեւները պիտի վճարուին 72 ½ % հաշուով։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի չրջանաւարտներէն տօքթ. Բարսեղ էֆէնտի ի մօտոյ Գանիա պիտի ուղեւորի և նահանգին մէջ պաշտօններ կատարելով առողջապահական միջոցներ ի գործ պիտի դնէ։ Ճամբու ծախքը կը հայթայթուի Ներքին գործոց Նախարարութենէն։

ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Երկրագործական Նախարարութիւնը ծրագիր մը ներկայացուցեր է Մալիյէին՝ տարեկան 1,500 ոսկւոյ վարկ մը խնդրելով, որ պիտի յատկացուի յարմար վայրեր չերամաբուծական կայաններ հաստատելու։

ՏԷՄՈՒԹԷՆ ՊԱԼԹԱՃԻ էֆէնտի և Տօքթ. Բրգալլըտ պէյ, տեղանուագոյ վորասար խմբակի մը կողմէ, արտօնութիւն խնդրած են Երուսաղէմ ջուր տանելու չրջակայքներէն։ Այս արտօնութեան վերաբերեալ պայմանագիրն յատակագծերը մատուցուած են հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Դամասկոս-Հաւրանի երկաթուղւոյն երկաթագծումն աւարտած ըլլալով, ընկերութիւնն այժմ զբաղած է կայարաններու շինութեամբ։ Դամասկոսի Մէյտան Մահալլէսի անուն տեղը սկսած է կառուցուիլ փառաւոր կայարան մը, իսկ այս գիծին մինչև Պէյրութ երկաթագծող մասին շինութիւններն ալ հինգ վեց ամիսէն կ'աւարտին։

ՔՈԼԵՐԱՅԻ ԴԱՐՄԱՆ. — Անգլիացիները գրեցին թէ Հաջիկեղցի Արտաշէս էֆ. անուն անձ մը քոլերայի դէմ դեղ մը ունենալով իր պարկերն միայն, զայն սկսած էր ի կիր առնել Սկիւտարի մէջ երկու վարակուողներու վրայ։ Արդ, յիշեալ երկու հիւանդներն աղէկցած ըլլալով սոյն դարմանէն, որ կը բաղկանայ ջուրէ մը և դեղահատէ, իրենց ստորագրութեամբ գիր մը ուղղած են Սաաթէն լրագրին, որով աղօթքներ կընեն Վեհ. Սուլթանին կենաց համար և ջերմ շնորհակալութիւն կը յայտնեն Արտաշէս էֆէնտիի։

ԳԱՂՂԻԱՅԷՆ հասած անձնասպանութեան լուրերը հաղորդելու ատեն, կ'ըսէինք թէ «կեանքէ զզուողներ» ըսելու տեղ «կեանքէ չի զզուողներ» ըսելու էինք։

Նախ, Պլիտոնեան Խաչիկ էֆ.ի անձնասպանութեան փորձին լուրը կը հերքուի։ Լ. Հէրըլտ, որ առաջին անգամ արձագանգ եղած էր այդ զրոյցին, կ'ըսէ թէ իր լրաբերը խաբուեր է և թէ Պլիտոնեան էֆ. անձնասպանութեան փորձ չէ կատարած։

Գալով Մուրատեան Ցակոբ էֆէնտիի խոհարարին անձնասպանութեան, այդ մարդուն համար կ'ըսուի թէ Գատըգիւղի մէջ տուն չունէր։ Իր Քղեցի քանի մը ազգականք աղերսագիր տալով Ոստիկանութեան նախարարութեան, խնդրած են որ քննութիւն մը կատարուի։ Հանգուցեալ խոհարարը կին մը և երեք զաւակներ ունի որք Քղի կը գտնուին։

Պ. ՔԱՄԲՈՆ. — Ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոն ապաքիներ է ժանտատենդէն որով կը տառապէր, և Լանտըը գնացեր է իր հօրեղբօր՝ տեղւոյն երեսփոխ մօտ, կազդուրուելու համար։ Դեսպանն ու դեսպանուհին հոկտեմբերի մէջ Կ. Պոլիս պիտի դառնան։

Պ. ՄԻԹԻԼԻՆԷՕ. — Ռումանական դեսպան Պ. Միթիլինէօ Պուքրէշէն պիտի մեկնի իր որդւոյն ամուսնութենէն ետք որ վաղը կը կատարուի։ Հաւանաբար յաջորդ չաբթուն մայրաքաղաք հասնի։

ԶԷՆՔԻ ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ. — Նոր հրահանգներ տրուած են մաքսային պաշտօնէից՝ Թուրքիա ներմուծուող զէնքերու մասին։ Որսի և զարդարանքի հրացաններու և ատրճանակներու ներմուծումը միայն արտօնուած է։ Ուրիշ ամեն տեսակ զէնքեր, օրինակի համար Վինչէսթըր, Մարթինի հրացան եւայլն, ինչպէս նաեւ ռազմամթերք՝ թէ տեղական և թէ օտար պատրաստութեամբ, պիտի գրաւուին մաքսային իշխանութեանց կողմէ։

ՍԻՐՈՅ ՎՐԷՊ. — Իզմիրի չրջականներէն, Սայտի գիւղը բնակող Էմմանուէլ Բանթօզի անուն քսան տարեկան երիտասարդ մը սաստիկ կը սիրահարի Եորգուլա անուն կնոջ մը տասնըեօթը տարու սիրուն աղջկանը։ Այս վերջնոյն մայրը, նկատելով որ երիտասարդը բարեկեցիկ վիճակ չունէր, բնաւ չի յօժարիր որ անոնք իրարու հետ ամուսնանան։ Երիտասարդին հայրը, վիրաւորուելով այս մերժումէն, ուրիշ աղջկան մը հետ կը նշանէ իր տղան։ Սակայն, ամեն անգամ որ երիտասարդն և իր սիրած աղջկան մայրն իրարու հանդիպէին, անպատճառ կռիւ կը ծագէր։ Անցեալները, Էմմանուէլ, երկու բարեկամներու հետ այգիէն դարձած պահուն, դարձեալ Եորգուլային կը հանդիպի։ Սովորական վէճը կը ծագի։ Այս անգամ, երիտասարդն ա՛լ չհամբերելով, երկու բարեկամներուն հետ աղջկան տունը կ'երթայ և սպաննելէ ետք մայրը, երեքը մէկտեղ խոյս կուտան։

ՊՈՆԿՈՎՍՔԻ ՓԱՇԱ, որ Տէնիզլիէն Այտըն գացած էր տեղւոյն առողջապահական վիճակին աչքէ անցունելու համար, Իզմիր գացեր և յետոյ դարձեալ Տէնիզլի դարձեր է։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ Տրիպոլսոյ նորընտիր կառավարիչ Հասան պէյ իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԻՆ հօրեղբօրորդին և Պարսկաստանի կրօնաւորներէն Միրզա Մէհտի էֆէնտի, որք ուխտի գացած էին Հիճազ, երէկ մայրաքաղաք ժամանեցին Աղեքսանդրիայէն։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթ և իր տիկինը այս պահուս Քալթէնպէրկի ջերմուկները կը գտնուին Վիեննայի մօտ. ուսկից մայրաքաղաք պիտի դառնան ի մօտոյ։ Նոյն հաստատութեան գանձապետ Պ. Պօվէ մայրաքաղաք դարձաւ և արդէն իր պաշտօնին գլուխն անցած է։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ֆրանսական նորընտիր հիւպատոս Պ. Վէյիէ Տիբրէշ երէկ առաւօտ ընտանեօք մայրաքաղաք հասաւ Մարսիլիայէն և ասկէ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՆԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ քննիչ Վահան էֆէնտի ի մօտոյ Արշիպեղագոսի կղզիները պիտի երթայ, նարնջենիներու և կիտրոնենիներու հիւանդութիւնը քննելու համար։

ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ վարժարանին չըրջանաւարտներու քննութիւնն սկսած է մէկ քանի օրէ ի վեր, Այս տարի, յիշեալ վարժարանէն տասը աշակերտ պիտի ելլէ։

Պ. ԹԷՄԻՐՈՒԱԶԷՖ. — Թուրքիոռուսական առեւտրական դաշնագրին բանակցութեանց համար ռուսական պատուիրակ Պ. Թէմիրուազէֆ երկուշաբթի օրը Օտեսայէն մայրաքաղաք հասաւ և Օթէլ տը Պիզանս իջեւանեցաւ։

ԵԷՆԻ-ՊԱՂՉԷԻ խոլամաց հիւանդանոցի վարչութեան կողմէ հրատարակուած վիճակագրէ մը կ'երեւի որ վերջին օգոստոս ամսուան միջոցին այդ հաստատութեան մէջ դարմանուած են 1064 հիւանդներ, որոց 741ը բժշկուած և 50ը մեռած են։ Սեպտեմբերի սկիզբը այնտեղ գտնուող հիւանդներուն թիւն էր 27։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Թուրք լրագրաց Պաշտօնական Ցեկուցմանց մասին մէջ հրատարակուած է առողջապահական հետեւեալ հրահանգը.

Լրագրաց միջոցաւ ալ հրատարակուած էր թէ այս միջոցիս այլ և այլ տեղերու մէջ քօլերայի հիւանդութեան դէպքեր պատահելու վրայ են։ Փառք Աստուծոյ, հիւանդութիւնն առ այժմ չատ թեթեւ և սահմանափակ վիճակի մէջ է։ Ցայտնի է թէ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կառավարութեան կողմէ առողջապահական ամեն միջոցներ ի գործ դրուելու վրայ են։ Սակայն ներկայ ժամանակին մէջ ժողովուրդն ալ պէտք է համակերպի առողջապահական այն հսկողութեանց և գործառնութեանց զորս կայս. կառավարութիւնը կ'ընէ հանրային առողջութիւնը պահպանելու նպատակաւ։ Ժողովուրդը պարտի յարգել առողջապահութեան կանոնները։ Հետեւաբար կը յանձնարարուին հետեւեալ միջոցները, զորս պարտին գիտնալ ժողովրդեան իւրաքանչիւր անհատ եւ ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դնել։

Ուրիշ օրերէ աւելի յարգել առողջապահութեան կանոնները։

Զգուշանալ այն պատճառներէն որք յոգնութիւն առաջ կը բերեն։

Եթէ մարմինը չափէ աւելի քրտնած է, պաղ առնելէ զգոյշ կենալ։

Զգուշանալ ամեն տեսակ ոգելից ըմպելի ինչպէս նաեւ սառած ջուր խմելէ։

Ուտելիքները պէտք է լաւ տեսակէ ըլլան։ Մսեղէններն ու ալիւրեղէնները աւելի քանակութեամբ պէտք է ուտել։ Ուտելիքները պէտք է լաւ եփուած ըլլան։

Զգուշանալ փորհարութեան տեղի տըւող պտուղներ ուտելէ։ Ձմերուկն ու սեխն, թէեւ միքրոպէ զերծ են, սակայն փորհարութիւն առաջ բերելու տրամադիր են, հետեւաբար պէտք չէ ուտել այդ պտուղները։

Քօլերայի ատեն պէտք է զգոյշ կենալ փորհարութիւն առաջ բերող ամեն պատճառներէ, զի այդ հիւանդութեան սկզբնաւորութիւնն է ստամոքսի և աղիաց բորբոքում։

Ուշադրութեան առնուլ խմուելիք ջուրը։

Մայրաքաղաքիս մէջ գտնուած բնական աղբիւրներու ջուրերը նախամեծար համարիլ Տէրքոսի ու Պէնտերու ջուրերէն։ Ջուրերը զտել Բասթէօռեան զտիչ գործիքով և կամ բերանը գոցուած չիչերու մէջ եռացնել տալէ ու պաղեցնելէ յետոյ խմել։

Այն հանքային ջուրերն որոց գործածութիւնը վնասակար չէ, կերակուրի ատեն երբ գործածուին՝ օգտակար կըլլան։

Ասոնցմէ զատ իւրաքանչիւր ոք պարտի ապահովել իւր գտնուած տեղւոյն առողջապահական վիճակը։

Այս միջոցիս տուները, սենեակներն և մանաւանդ ճեմիչները օրը մէկ քանի անգամ մաքրել ապանեխական դեղերով։ Ասոնց գլխաւորներն են [illegible] (¹)։

Սիւպլիմէ քօռօզիֆը խիստ թոյն մը ըլլալով, պէտք է զայն պատրաստել տալ արտօնեալ դեղագործներու միջոցաւ։

Պէտք է այդ դեղերէն պատրաստուած ապանեխականները ամեն օր առատօրէն լեցունել ճեմիչներու ծակերուն մէջ։ Ամանները ալ ըստ այնմ ապանեխել։

Աղբիւսները փողոցները չը նետել, այլ մէջը թիթեղով պատած սնտուկներու մէջ պահելով՝ օրը երկու անգամ ապանեխել և յանձնել Թաղապետական սայլերուն և յետոյ այդ սնտուկներն ապանեխել գաւաթ մը դեղով։

Եթէ ընտանիքի մը մէջ կասկածելի հիւանդութեան դէպք մը պատահի, անմիջապէս դիմել բժիշկին։ Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Թաղապետական ամեն չըրջանակաց մէջ բազմաթիւ ճարտար բժիշկներ կը պաշտօնավարեն և այդ բժիշկներ՝ եթէ իրենց դիմում ըլլայ՝ պիտի փութան ի գործ դնել հարկ եղած դարմանները։ Հետեւաբար ամեն ոք պարտի ըստ այնմ չարժիլ։

ԱՏՐԻԷՆ, [illegible] — Սոյն գիրք աշխարհաբար լեզուաւ բերթողական վիպասանութեան ընտիր նմոյշ մ'է, որ լեզուական և գրագիտական առաւելութիւններէ զատ, թերահաւատներու առարկութիւնները կը ջրէ գիտական և փիլիսոփայական ընտիր խորհրդածութեամբք, հիւսելով պատմութիւն մը որ յոյժ հետաքրքրաշարժ է։ Գինն է 10 ղրուշ։ Կեդրոնատեղի Զարդարեան գրատուն։

ԱԶԴ. — Հանրային հաստատութեան մը մէջ բաւական ժամանակ ծառայած պաշտօն վարած անձ մը, պատրաստ է առեւտրական կամ սեղանաւորական տան մը կամ այլ հաստատութեան մը հաշուակալի կամ գործակատարի պաշտօն վարելու։ Իր հաւատարմութիւնն ու գործունէութիւնը ջերմապէս յանձնարարելի են։ Պահանջուած երաշխաւորութիւնը կրնայ տալ։ 802 2—10

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 26 Սեպտ. — Պանք ինտիւստրիէլ դրամատունն Օտեսայի որոշեց հաշուեյարդարութեամբ վերջ տալ իւր գործառնութեանց։

ՄԱԼԹԱ. — Քամբըրտաուն զրահաւորն որ բախած էր Վիքթորիային այսօր Մալթայի նաւահանգիստէն մեկնած պահուն խրեցաւ, բայց երկու նաւաձիգներ քաշեցին հանեցին։

ՓԱՐԻԶ. — Պ. Տը Սարզէք ի Քաղդէաստան գտած է հետքերն ապարանքի մը որ Քրիստոսի Թուականէն 30 դար առաջուան կը պատկանէր։

ՊԱՆԿՔՈՔ. — Ֆրանսայի և Սիամի մէջ բանակցութիւնք կը չարունակուին, և ապահով է թէ Ֆրանսայի պահանջմանց գոհացում պիտի տրուի։

ՎԻԷՆՆԱ. — Վիլհէլմ Բ. հոս հասնելով կայարանին մէջ սիրալիր կերպիւ ընդունուեցաւ Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր կողմէ։ Ցետոյ Շէօնպրիւն գացին։

ՊԵՐԼԻՆ. — Կէս-պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ Վիլհէլմ Բ.ի և Նախկին վարչապետին մէջ քաղաքական համաձայնութեան մը մասին լրագրաց ենթադրութիւնք սխալ են։

ՍՈՖԻԱ. — Առողջապահական մարմինը կ'ըսէ թէ Թուրքաքան հնտախտի կարծեցեալ դէպքն աղեաց խանգարում մ'էր լոկ, ինչպէս միկրոբագննութենէն հասկցուեցաւ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 15 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 5/8
3 » Փարիզի	»	23 —
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ		
Երեք երեկոյ զոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		24 06
Բերսայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	24 04½
Կէս օրին		24 05
Թանզիմաթ Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		— —
» » ժամ 5ին		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ		
Փոխառ. Միւն. Սէրի		54
» Բ. »		34
» Գ. »		25
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ		
Ռոսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 24
Պանք տը Քօնս	» »	3 —
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	2 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 24
Թրամուէյ	» »	582 ½
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	310
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	88 62
Բաժնետոմսք Լաւրիոնի		39
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 17
Անգլիական ոսկի	»	110 08
Մարք (Գերմանական ոսկի)	»	107 18
Ըմբէրիալ	»	90 6
Քրիմիզ	»	51 45
Ռուբլ Թղթադրամ	»	8 73
Մեծ. արծաթ (տարբ.)	»	107 39
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	97
Խասֆիյէ	»	— —
ցուցակ Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 26 Սեպտեմբեր	
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 32
» » 4½ %	104 35
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	22 08
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	—
Օսմանեան Երկաթուղի	88 37
» Րէժիի բաժնեթուղթ	379 37
Պանք Օթոման	579 68
Քրէտի Լիոնէ	755
Իտալական Ռանթ 5 %	84 15
Եգիպտական միացեալ	515 93
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 215
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	401 87
ԼՈՆՏՐԱ, 26 Սեպտեմբեր	
Անգլ. քոնսոլիտէ	97 93
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 87
» » » Ա.	54
» » » Բ.	34
» » » Գ.	23
Օսմ. փոխառութիւն 1871	100 25
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	97 75
Պանք Օթոման	13 06
Այտընի երկաթուղի	12 5/8
Դասաւայի երկաթուղի	12
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	101 87
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Թօչիսո)	103 25
Հելլենական 5 %	35 25
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 400
ՊԵՐԼԻՆ, 26 Սեպտեմբեր	
Օսմանեան Երկաթուղի	84 40
Օսմ. Րէժի	186
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 235
» Փարիզի	80 30

ԱԶԴ

Մօտակայ գաւառ մը ղրկուելու համար բնական և չափական գիտութեանց դասատու մը կը փնտռուի։

Դիմել առ Տեսչութիւն Ազգ. Կեդր. Վարժարանի։ 2—3

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ
ՀԱՄԱՌՕՏ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
56 պատկերներով զարդարուած
Աշխատասիրեաց Ս. ՊՕՊՕՃԵԱՆ
Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դասագիրք մ'որ չլացուցիչ ծանուցումներու կամ յանձնարարականներու պէտք չունի իւր օգտակարութիւնը վեր հանելու համար։

Ազգային ամեն կրթական հաստատութիւնք զայն իբր դասագիրք կը գործածեն ինչպէս նաեւ ամեն մասնագէտ Ուսուցիչ գնահատած է իբր. նախապատրաստական կարգերու յարմարագոյն դասագիրք մը։

Կազմուած կը ծախուի 100 փարայի. սովորական զեղչ գինոյն։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով, եւ հեղինակին քով, Պապը Ալի ճատտէսի թիւ 12։
764 5—5

ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՔ. — ԷՏԻՍԸՆ ԵՒ ԹԷՍԼԱ. — ՆՈՐ ԳԻՒՏԵՐ։

ՇԻԿԱԿՕ, 5 Սեպտեմբեր

Շիքակօյի ցուցահանդէսին ամենէն պայծառ կողմերէն մին համաժողովներն եղան. գիտութեանց համաժողովներն ամենէն աւելի ուշադրութեան արժանի էին։ Վիսքօնսին նահանգի մայրաքաղաքն եղող Մէտիսըն քաղքին մէջ նաեւ գիտական մեծ գումարումներ տեղի ունեցան. այս գումարումէն վերջ բոլոր նշանաւոր գիտունք Շիքակօ եկան Աշխարհահանդէսի համաժողովներուն ներկայ գտնուելու։ Միչիկան լճին եզերքը նորակառոյց գեղարուեստից տաճարին Գօլօմպոս կոչուած ժողովասրահին մէջ երկու հազարէն աւելի ունկնդիրք ժողվուած էին ելեքտրագիտաց ատենախօսութիւնները լսելու համար. այս գումարում ամենէն նշանաւորներէն մին էր. համբաւաւոր ելեքտրագէտք՝ որք իրենց նշանաւոր գիւտերով գիտական աշխարհը սարսած էին՝ բոլորն ալ ներկայ էին. Բրօֆ. Կրահամ Պէլ՝ նշանաւոր ելեքտրագէտն, Էլիշա Կրէյ անուանի հնարիչն, և գարուս ամենէն մեծ գերման գիտնականն Տօքթ. Հէրման Լուտվիկ, Ֆէրտինանտ Ֆօն Հէլմհօլց և իր ընկերներն. ասոնք Գերմանիայէն նոր եկան յատկապէս ելեքտրականութեան համաժողովին համար. Պերլինի կայսերական գիտական հաստատութեան անդամներն են՝ Տօքթ. Ֆօն Հէլմհօլց մեծ գիտուն մ'է որ ֆիզիգական և բնական գիտութեանց մէջ իր նոր և հաստատուն սկզբունքներով նշանաւոր հանդիսացած է. ժամանակակից գիտուններուն ամենէն նշանաւորն է. շատ մը գիւտեր ըրած է և գործիքներ հնարած. այս 72 տարեկան ծերունի գիտնականը դեռ իր կայտառութիւնը կը պահէ։

Գաղղիայէն ներկայ էր Բրօֆ. Մասքարթ որ գաղղիերէն ուղերձ մը կարդաց. այս բրօֆէսօրը Բարիզի ցուցահանդէսին ելեքտրականութեան գիտական մասնաժողովին նախագահն էր, ինչպէս նաեւ նախագահ ելեքտրական գնահատիչ մարմնոյն և միջազգային համաժողովին։ Այս ժողովին մէջ ունկնդրաց կողմէ յոյժ եռանդալից ծափահարութիւնք եղան. օտար ազգութեանց կողմէ ղրկուած պատուիրակք լաւ ընդունելութիւն գտան. աշխարհի բոլոր գիտունները հոս ժողվուած էին այդ օրը. սպիտակ մազ ու մօրուքով լայնաճակատ և պատկառելի անձնաւորութիւններ. առանց ցեղային խտրութեան՝ ամեն ոք կը ծափահարէր գարուս հանճարները։

Նախ բեմը երեւցաւ մաքուր կերպարանքով գեղեցկադէմ ծերունի մը, գրեթէ ձիւնի նման սպիտակ մազ և մօրուքով. Բրօֆէսօր Էլիշա Կրէյն էր որ հետեւեալ կերպով սկսաւ խօսիլ. «Վերջին քսանըհինգ տարւոյ միջոցին ելեքտրական գիտութեան և ելեքտրական գիւտերու և հնարմանց չուտընթաց յառաջդիմութիւնը՝ նոր դարագլուխ մը բացած է մեր քաղաքակրթութեան մէջ. և այս մեր դարը ելեքտրական դար անուանել չատ յարմար է. ո՞վ գիտէ թէ դարու մը մէջ ուրիշ քառորդը ինչեր պիտի յառաջ բերէ ելեքտրականութեան միջոցաւ. և ի՞նչ գիւտեր պիտի ըլլան. ոմանք կը կարծեն թէ յառաջդիմութեան վերջը գրեթէ եկած է. բայց ո՞վ գիտէ. մենք ամերիկացիքս հպարտ ենք մեր երկրով, որ տուած է մեզ Ֆրանքլին մը, Մօրզ և Հէնրի մը, հպարտ ենք նաեւ մեր հին հայրենիքով և կը հաւատանք նաեւ թէ մեր նախնեաց հայրենիքն ալ մեզմով հպարտ է. Ամերիկայի նախկին հայրենիքը բոլոր քաղաքակրթեալ աշխարհն է մեր սահմաններէն դուրս. հպարտ ենք որ այդ երկիրն ալ տուած է աշխարհի Ֆարատէյ և Լորտ Գէլվին, Ամբեր և Տըլարիվ, Կալվանի մը և Վոլթա. հպարտ ենք նաեւ այդ երկրով մեզ տալուն համար վերջապէս մեր նշանաւոր հիւրն եղող Տօքթ. Ֆօն Հէլմհօլց ([illegible]) և այլն»։ Տօքթ. Հէլմհօլց ևս ատենախօսեց ելեքտրական յառաջդիմութեանց վրայ։

Ուրիչ գումարման մը մէջ ալ Բրօֆէսօր Թոմսընի ընդծովեայ հեռաձայնի գործութեան վրայ պարզած տեսութիւններն և նոր նոր գաղափարներն ուշադրութեան արժանի էին, ինչպէս նաեւ ուրիշ ելեքտրագիտաց գործերը. Էտիսըն ալ Շիքակօ այցելեց. այս մեծ մարդն ա՛լ ձանձրացած է իրեն ի պատիւ եղած ցոյցերէն. այսպիսի մեծ գիտնականք տարբեր և տարօրինակ բնաւորութիւն ունին. «Երբ 1889ին Բարիզ այցելեցի, ըսաւ, ձանձրացուցին զիս ընդունելութիւններով և պատիւներով, միշտ խուռն բազմութիւն մը. ամեն ոք կարծես ինձ բան մը ցոյց տալ կը փափաքէր, բան մը որ ինձ անհաճոյ էր. վերջին քանի տարւոյ միջոցին չատ տեղեր ցուցադրութիւններ ըրի. իմ գործերս և նոր գիւտերս ի ցոյց դրի ի Ռիօ Ժանէյրօ, Թիւրէն, Նաբոլ, Ռուսիա, Ֆրանսա, Գերմանիա, Սինսինաթի, Նիւ Օրլէանս, Լոնտրա, և այն ամեն տեղեր ուր ցուցահանդէս կար. բայց մեր Գօլօմպեան աշխարհահանդէսին մէջ ցուցադրութիւն

(¹) Ծ. Խ. — Ասոնց գործածութեան եղանակը բացատրուած է Հանրային Պարտուց վարչութեան չըջաբերականին մէջ զոր հրատարակեցինք։

մը չըրի· Նախ ուզեցի ցոյց մը ընել և գիշեր ցերեկ աշխատեցայ ֆոնոգրաֆի համար որ բոլորովին նոր բան մ'է· բայց իմ օգնականներուս գլխաւորը հիւանդացաւ և այնչափ ծանր եկաւ ինծ այս աշխատութիւն որ վերջապէս որոշեցի բան մը ցոյց չը տալ՝ քիչ մը հանգիստ ընելու համար· և երբ աշխարհահանդէսը կ'այցելեմ, հանգիստ առնելու անգամ ժամանակ չեմ ունենար· հանգիստի կարօտ եմ· և այս մեծ ցուցահանդէսը տեսնելու եկած եմ՝ զուարճանալու և զբօսնելու համար· դեռ ելեքտրականութեան սաճարէն ուրիշ տեղ մը տեսած չեմ· առաջին անգամ հանքաբանութեան շէնքը այցելեցի· միշտ ելեքտրական փորձերով զբաղեալ եմ և այժմ բոլոր ժամանակս մետաղաբանութեան տուած եմ· չը կարծէք սակայն թէ ելեքտրականութեան մէջ գիւտերը սահմանափակ են· ընելիք շատ բաներ կան· բայց առնուած մենաշնորհներուն մէջ շահ չկայ որ և է գիւտի համար· մանաւանդ Միացեալ Նահանգաց դատարաններուն մէջ բնաւ պաշտպանութիւն չկայ հնարիչներուն· ահաւասիկ այս է պատճառը ելեքտրական նոր գիւտեր չընելուս· քանի տարիէ ի վեր կը կռուիմ իմ 30-40 հատ ըրած նոր գիւտերս պաթենթ ընելու, բայց միայն երկուքը կրցած եմ ընել, միւսները պիտի փճանան· պատճառը պաթենթի օրինաց անկատար ըլլալը չէ, այլ որովհետեւ հընարիչ մը՝ նոր գիւտ մը ընողը՝ շատ դժուարութեանց հանդիպելով, պաթենթի իրականացման համար դատարաններու կողմանէ խել մը արգելքներու կը հանդիպի և կ'ստիպուի ծախել իր գիւտը հարուստ ընկերութեան մը· մէկ խօսքով, շատ խեղճ գործ մ'է գիւտ մը ընել՝ բան մը հնարելը և այսպէս, տարիներով չարաչար աշխատութեամբ եղած գիւտէ մը ոչ մէկ շահ կը մնայ հնարչին· քառասուն հազարի մօտ հընարիչներ կան այս մեր երկրին մէջ և ասոնցմէ 150ը միայն իրապէս նոր գիւտ մը ըրողներ են, որք պաշտպանութիւն չի գտնելնուն վնասած և գործէն քաշուած են· բաւական ժամանակէ ի վեր փորձեր կատարեցի հանքածուխէն ելեքտրականութիւն հայթայթելու համար· մեծ արդիւնքներ առաջ կրցայ բերել· և շատ գոհ մնացի· սակայն տեսնելով որ մէկ քանի տարուան փորձառութեան կը կարօտի այս գործը լաւ մը ի գլուխ հանելու համար, մէկ կողմ թողուցի· արդէն պաթենթի խնդրէն ալ ձանձրացած ըլլալուս, այն ժամանակէն ի վեր ինքզինքս մետաղներու տուած եմ և այս գործով կը զբաղիմ· եթէ ուղղապէս հանքածուխէն ելեքտրականութիւն յառաջ բերելու որ և է միջոց մը կամ կերպ մը գտնուի, մարդկային յառաջդիմութեան նոր դարագլուխ մը բացուած պիտի ըլլայ· նոր քինէթօսքօփ մասէլ մը շինած եմ զոր քիչ ժամանակէն հրապարակ պիտի հանեմ· եթէ բոլորովին նոր գիւտ մը կայ այժմ, այն ալ իմ շինածս է որ գրեթէ լմննալու մօտ է, քինէթօսքօփը· այս գործիք աչքի համար նոյնն է ինչ որ է ֆօնօկրաֆն ականջին համար· այս գործիքով թիւերը և դէմքերը պիտի արտայայտուին· արտայայտութեանց ամեն մէկ կերպ ու ձեւերը, ամեն մէկ մարմնական շարժումնք կատարելապէս պիտի ցոյց տրուին· այս գործիքով մէկ երկվայրկեանի մէջ 46 պատկեր պիտի կրնամ առնել, որ աչքի կարողութեան հաւասար է· տասը կամ քսան կամ երեսուն պատկերներ երկվայրկեանի մը մէջ պիտի կրնայ ցուցնել· օրինակի համար, բազուկին կատարած շարժումնքը անմիջական և անընդհատ շարժմամբ· բայց երկվայրկեանի մը մէջ 46 լուսանկարներով բազուկը ճիշդ բնական և մարդկային սովորական շարժմամբ պիտի երեւայ միևնոյն արագութեամբ· ֆօնօկրաֆի և քինէթօսքօփի միացմամբ և բաղադրմամբ ուրիշ գործիք մ'ալ պիտի ըլլայ որուն հաւանական է որ ֆօնօ-քինէթօսքօփ անունը տամ· շինել սկսած եմ· այս գործիք մարդու մը ամեն մէկ շարժումնքը ցոյց պիտի տայ և ճիշդ մարդու պէս պիտի խօսի·

«Իմ ֆօնօկրաֆներս շինելու համար միշտ մեծ քանակութեամբ սափիրա (ճեւէլ-սթօն) գործածած եմ· շատ սուղ են ասոնք և երբեմն ալ շատ դժուարութեամբ կրնաս գտնել· ես այս նիւթը տարրալուծելով ինչէ բաղադրեալ ըլլալը հասկցայ և այժմ ես կը պատրաստեմ ինծ համար· ինչպէս նաև սուտակ (ռուպի սթօն) կրնամ շինել, փառնոր հինգ տոլարի որ բուն իսկ սուտակէն աւելի գեղեցիկ է։ Ես այս տեսակէտով դիտեցի Ցուցահանդէսը· ամեն ոք որ իր ապրուստը իր մտաւորական կարողութեամբը՝ խելքովը կը հայթայթէ, չի կրնար հեռու մնալ այս մեծ Աշխարհահանդէսէն· լաւ մը ուսումնասիրեցի, և գիտական շարժման ու զօրութեանց համար նոր նոր գաղափարներ գտայ· ասոնք ամենը ինծի համար դաս մ'են· Նախ հանքաբանութեան շէնքը և վերջն ալ մեքենայից տաճարը գացի ուր բնականապէս ապշած մնացի — մե՜ծ գործ մը· Վաղը երկրագործութեան շէնքը պիտի այցելեմ, բայց խելքս միտքս ելեքտրականութեան վրայ է դարձեալ· իմ աշխատանոցիս վերակացուն ալ հոս պիտի գայ· այս մարդ մեծ հանճար մ'է· ամեն բան կրնայ շինել· մինչեւ անգամ ամենադժուար մեքենայներն անգամ մը տեսնելով, մի քանի վայրկեան դիտելով, նոյնը կրնայ շինել. ամեն բանէ շահագրգռուած եմ և հաճոյք կ'զգամ բացի ձիէն, կովերէ և ուրիշ կենդանիներէ· Չիքակոյի ցուցահանդէսը մեծ գործ մ'է, հրաշալի բան մ'է։»

Թոմաս Էտիսըն ելեքտրական համաժողովին փայլն էր· այժմ իր ժամանակին մեծ մասը հանքաբանութեան և մեքենագիտութեան տուած է և ըստ իր կարծիքին, եթէ հանքածուխէն ելեքտրականութիւն յառաջ բերելու ուղղակի կերպ մը գտնուի, մեքենագիտութեան մեծ ծառայութիւն մը եւ մեծ դիւրութիւն մը պիտի ընծայուի· մինչեւ հիմայ եղած փորձերէն և գտնուած միջոցներով հազիւ հարիւրին տասը կրնան յառաջ բերել, որ ըստ իրեն 70-80 առ հարիւր ըլլալու է և այն ատեն ի՜նչ մեծ դիւրութիւն· վերջին ատեններ ալ աժան պիտի հայթայթուին մեքենագիտական զօրութիւնք· անշուշտ այս մեծ մարդուն մեծ հանճարէն օր մը նոր գաղափար մը ելլելով պիտի դիւրացնէ ամեն բան։ Միջազգային այս մեծ համաժողովոյն մէջ գտնուող ամենէն մեծ գիտունները կային և ժողովին առաջնորդն էր Էլիշա Կրէյ· ժողովը երեք մասերու բաժնուած էր, Ա· Զուտ տեսութիւնք (theories) Բ· Տեսական և գործնական· Գ· Զուտ գործնական։ Ամեն երկիրներէ յատուկ պատգամաւորներ եկած էին որք «պատգամաւորաց սենեակ մը» կազմած էին· ելեքտրագիտաց մէջ օրէնքներ՝ չափեր՝ կանոններ դրուեցան եւ խել մը կէտերու վրայ ալ համաձայնութիւնք գոյացան թէ ելեքտրականութիւնն է այժմ չափաւորեալ եւ կանոնաւորեալ մի գիտութիւն եւ զբաղմունք։

Աշխարհի չորս կողմէն եկող այս մեծ գիտուններուն ի պատիւ հացկերոյթներ տրուեցան եւ օր մըն ալ հազարի չափ նշանաւոր ելեքտրագէտք և գիտունք Ճէքսըն Բարքի երկրագործութեան սրահին մէջ ժողվուելով տեսան եւ զարմացան երիտասարդ ելեքտրագէտի մը կողմէ իրենց ցոյց տրուած խել մը նոր նոր ելեքտրական հրաշալիքներ· այդ երիտասարդը Նիքոլա Թէսլան էր· ամենանշանաւոր ելեքտրագէտ մը, գեղնած երիտասարդ մը՝ անուշ դէմքով, խորունկ նայուածքով, որ իր նոր նոր գիւտերով եւ գաղափարներով ամենէն մեծ տեղը գրաւած է ելեքտրականութեան մէջ եւ ինք զարմանքն է բոլոր ելեքտրագիտաց· իր ձեռքը գրութիւնք կամ թուղթեր չի կան, որոնց վրայ նայելով խօսի· ինքը նոյն իսկ ելեքտրականութիւնն է կարծես, ելեքտրականութեան մարմնացումը· սրահին վերնայարկին մէկ անկիւնը դրուած էր ամենուն ուշադրութիւնը գրաւող մեքենան որ դեռ ամենուն համար նոր էր· Նոր գաղտնիքներ կը պարունակէր· առանց տարակոյսի ամենքն ալ պիտի պարզուէին Թէսլաի բացատրութեամբ· պզտիկ մեքենայ մը փոքր գլանիկներով՝ պղպջակ պղտիկ պատուանդաններու վրայ շինուած, որուն մէկ կողմը սեղան մը կար զանազան տեսակ տարօրինակ գործիներով լեցուն, գետինն ալ ելեքտրական թելեր, լաստիկէ խողովակներ, գործիքներ եւայլն· մէկ կողմն ալ ելեքտրական տինամօներ և խառնաշփոթ գործիքներ, այնպէս որ ոչ մէկը՝ մինչեւ անգամ Թոմսըն, Բրոֆ· Բարքէրի և Բրօֆ· Քրիսի նման նշանաւոր մարդիկ եւս չի կրցան գուշակել առաջուց մեքենային ինչ ըլլալը· վերջապէս ժողովոյն առաջնորդը ներկայեց Պ· Թեսլան որուն վառվռուն սեւ աչքերը իր գեղնագոյն դէմքին վրայ փայլող ժպտին հետ դէպ ի հանդիսականները դարձան, որք նախ ծափահարութեամբ ընդունեցին· ի պատասխանի, ժպտով խոնարհութիւն մը երիտասարդ ելեքտրագէտին կողմէ որ սկսաւ բացատրել իր գաղտնիքները։ Հ· Ա·

Գաւառական լուրեր

ԱՅՆԹԱՊ, 26 օգոստ·

Կանխահոգ պատրաստութիւն մը սարքուած էր Այնթապի մէջ՝ Վեհ· Սուլթանի գահակալութեան 17րդ տարեդարձի հանդէսը կատարելու, ամսոյս 19ին։ Թնդանօթի որոտումներով կը ծանուցուէր հանդէսին բացումը։ Պաշտօնական ընդունելութիւնք կատարուեցան ցերեկին· բոլոր հասարակութեանց ներկայացուցիչները կառավարական պաշտօնատունը գացին իրենց շնորհաւորութիւնն յայտնելու։ Վսեմ· Գայմագամ Ահմէտ Րիֆաթ պէյ՝ շրջապատուած տեղւոյս պաշտօնեաներէ՝ համակրութեամբ ընդունեց ներկայացուցիչներն, որք մասնաւոր ուղերձներով բարեմաղթութիւններ ըրին։ Դպրոցական երգեցիկ խումբեր պատշաճ երգերով փայլ տուին հանդէսին շքեղութեան։ Ուղերձներուն եւ բարեմաղթութիւններուն՝ խուռն բազմութիւն մը կը ձայնակցէր «Փատիշահըմ չօգ եաշա» գոչուն աղաղակով։ Նուագածուաց խումբերը նոր պահականոցներու մէջ օրն ի բուն նուագեցին։ Գիշերուան լուսավառութիւնը գեղեցիկ էր, մանաւանդ պաշտօնական շրջանակներու մէջ· մինչեւ առաւօտ հրախաղութիւն եղաւ։

—Ամառուան հեղձուցիչ տօթը մեղմացաւ· սակայն առեւտրական հրապարակի վրայ տիրող դադարն զգալի է դեռ· այս անկումը չը վնասեց արմտեաց սղութեան· ցորենը բաղդատմամբ առատ է այս տարի· կը հաւատեն թէ չը հնձուած արտեր կան տակաւին։

Ընտիր ցորեն Բէյթի	(15-16 օգգա)	16 ղր·
» գարի	(11 12 »	6 ղր·
Լիրա օսմ.		125 ղր·
» գաղ·		109 ղր·
Մէճիտ		23 ղր· 20 փարա։

—Շերամաբուծութեան ձեռնարկը նոր է մեզ համար· կ'երեւի թէ Այնթապի բարեխառնութիւնը շատ օգտակար պիտի ըլլայ շերամի աճման· ցարդ ի զուր կը վատնուէին այնչափ թութի տերեւներ, որոնցմով լի է Այնթապի շրջակայները։ Դիտուած է սակայն որ այս թութերը ջրային վայրերու մէջ ըլլալուն անյարմար են շերամի։

Այս տարուան շերամի արդիւնքն է 90 օխա գոյն մանուած մետաքս։ Բացուած հունտը եկած է Քորսիքայէն և Պրուսայէն· առաջինը աւելի յարգի է թէ՝ մետաքսի թելերուն ամրութեամբ, եւ թէ դեղին գունով, զի Հալէպի մէջ դեղին մետաքս կը գործածեն ընդհանրապէս։ Շերամաբոյծք մեծ յոյսեր կը տածեն ապագային նկատմամբ· մանաւանդ մանուսայագործութիւնը (ալաճաճըլըգ) եթէ շարունակէ իւր անկեալ վիճակը, այնպէս կը մտածուի թէ մետաքսը կրնայ փոխանակել Մանչէսթըրի մանածը։ Արդէն այս տարի փորձ մ'եղաւ մանած եւ մետաքս գնել մանգամայն ալաճաներու մէջ։

—Այս տարի Ըէնկէլէի մշակութեան առաջին փորձը կը կատարեն յԱյնթապ։

—Այս ամիսը չամիչ պատրաստելու (պէքմէզ) եղանակն է։ Այնթապի համար բարիք մ'է իւր ընդարձակ այգիները, որոց արդիւնքը մեծ շարժում մը առաջ կը բերէր վաճառականութեան մէջ· մի քանի տարիներէ ի վեր չամիչի արտածութիւնը դժուարացած է, հարուած մ'է այս մանաւանդ այգեպաններուն համար։

Տարի մ'յառաջ Այնթապի մէջ գինեշինութեան գործարան մը հաստատելու գաղափարը կար· Այնթապի ունեւոր դասն եթէ քաջալերէր այդպիսի մի գործ, անշուշտ, մեր այգիներու արժէքը չպիտի կորսուէր, և թէ՛ չամիչի ու թէ խաղողի առատութիւնը չպիտի փճանար պէքմէզի տուփերու և տիկերու մէջ։

—Վերափոխման Տաղաւարը ուխտագնացութեան ժամանակ է Այնթապցիներուն համար։ Այս տարի 30 տունէ աւելի բազմութիւն մը գնաց ի Հռոմկլայ, Շնորհալւոյ գերեզմանին շուրջը։ Շատ կարճ կը տեւէ այդ ուխտագնացութիւնը, շաբաթապահքին վերջին կիսուն մէջ կ'երթան յԷնէշ գիւղ (Ներսէս գիւղ) և անտի ի Կլայ, կիրակին կամ երկուշաբթին, կատարելով իրենց ուխտը, կը դառնան յԷնէշ, ու Ս· Սարգիսի ագարակին շուրջը կը մորթեն իրենց մատաղները։

Այդչափ բազմութիւն մը գացած էր նաեւ Օրուլ գիւղը, ուր կայ անշուք այր մը՝ ճգնարան Ս· Թումասի· այս ուխտագնացութենէ աւելի քէյֆի կը ծառայէ, Օրուլի ջրարբի պարտէզներուն մէջ։

—Մեր դպրոցները սեպտեմբերին կը վերջացնեն իրենց արձակուրդը· Այնթապի կրթական գործին այժմեան վիճակը յուսալի չէ։ Քաղաքիս նշանաւոր մի հաստատութիւնն՝ Վարդանեան Կրթարան՝ փափագելի գաղափար մը գործադրած էր՝ միանալով Աթենական դպրոցի վարչութեան հետ։ Երկու դպրոցներու միացումը անյուսալի ելք մ'ունեցաւ· միութիւնը անուանական եղած էր լոկ, և անձերու քմահաճոյքին տակ՝ սաստիկ պաղութեամբ մը վերջանալու վտանգը կը տեսնուի այժմէն։

Միութեան օգտակարութիւնը մասնաւորապէս չնչուած էր Արեւելքի խմբագրականով մը, այդ յօդուածոյն ճշմարտութիւնը խաբկանք մ'եղաւ, իբր արդիւնք ոմանց դիտումներուն։

—Այս ձախող վիճակին մէջ Սանասարեան վարժարանը բարւոք տնօրինութիւն մ'ըրաւ, ուսուցիչ ուզելով Ցակոբ էֆէնտի Պէքեարեանը, շրջանաւարտ Գէորգեան Ճեմարանի։

Պէքեարեան էֆ· գժտութեան խնձոր եղաւ Այնթապի կրթական գործին մէջ· հակառակ Սանասարեան վարժարանէն ստացող հեռագիրներու, դեռ տարտամ վիճակի մը մէջ կը մնայ։ Պէքեարեան էֆ· շատ դժուարութիւն կը կրէ Այնթապցւոց ակնկալութիւններուն պատասխանելու համար։

—Գինեհատական ընկերութիւն մը կազմուեցաւ յԱյնթապ, նախաձեռնութեամբ Փիլիպպոս էֆ· Սարգիսեանի, որ ունեւոր և ընտիր բարոյականի տէր անձ մ'է· իւր ձեռնարկին օգտակարութիւնը պատիւ կը բերէ իրեն։

Ընկերութիւնը սկսաւ մարտ ամսոյն վերջերը և այսօր 300ի մօտ անդամներ ունի, որք ուխտած են երբեք չարբենալ։ Գինեհատներու ջանքն ազդեցիկ եղած է անփորձ երիտասարդութեան, որ կը խամրէր իւր կորովն ու աշխոյժը գինետուներու մութ անկիւններու մէջ։

Բողոքական ազգայիններէն ալ Օր· Ռէբեկա Գրիգորեան կաշխատէր նոյն ոգւով։

—Դպրաց նոր դաս մը կը կազմուի· Պատրիարքարանի դպրաց համար հրատարակած կանոնի տրամադրութեանց կուզեն յարմարիլ։

—Այնթապի հայկական եկեղեցին կը հասնի իւր շինութեան վերջը, գմբէթի մի մասը մնաց։ 18—19 տարի եղած է հիմնարկութենէն ի վեր· շինութեան դանդաղութիւնը կը բացատրուի դրամի նուազութեամբ· Այնթապցիք ոչ մի տեղէ նպաստ ընդունեցին, ցարդ 5000 լիրայի մօտ ծախք եղած է· խոշոր ծախք մ'ալ պէտք է ներսի կողմը շինելու համար։

—Այնթապի քահանայից թիւը շատ նըւազեցաւ, 12 քահանաներէ 5 հատ մնաց, որք անկարող կը լինին ժողովրդեան պէտքը լիովին հոգալու։ Քահանայներու պէտք ունինք։

Երկու երիտասարդք անցեալ տարի Մարաշ գացին, միսիոնարաց Աստուածաբանական վարժարանին մէջ ուսանելով՝ քահանայանալու նպատակով։ Չը գիտենք բողոքական վարժարան մը պիտի տա՞յ հայ· եկեղեցւոյ քահանային համար հարկաւոր պաշարը։

—Բիլիսէն ցաւալի լուրեր կ'առնենք· այնտեղ ալ կրթական խնդիրը քմահաճոյքի մատնուած է։ Մարաշցի ըռ—ըռ—ը տէրտէր մը, որ Կիլիկիոյ Ս· Կաթողիկոսէն զրկուած է, կը նայի գործերուն· ոմանք գոհ, ոմանք դժգոհ են տէրտէրի ընթացքէն։ Տէրտէրին գրաւումն է հիմա եկեղեցւոյ տանիքը կապարով ծածկել տալ· տեղական աղաները կ'աջակցին իրեն։

Բիլիսի աղջկանց վարժարանը, որ դաս մը կանանց ջանքով կը պահուի, յուսալից ապագայ մ'ունի, եթէ արանց նախապաշարումը արգելք չը լինի։ Այս տարուան ձեռագործները եւ քննութեան արդիւնքը գոհացուցիչ եղած են։ Ընդհակառակն մանչերու դպրոցը շատ ետ մնացած է· ազգայ թողած են դպրոցը, գանգատելով անկարգութենէ, որոյ պատճառ կը համարուի անկարող հոգաբարձութիւն մը եւ Ս· Կաթողիկոսի ուխտ սարկաւագներէն մին, որ Բիլիս գալով թողած է կղերական ասպարէզը և նշանուելէ յետոյ «ետ եկած է»։

Ա· ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այստի անտի

ԲՍԱԿԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ ԱՉՔԸ ԼՈՅՍ

Ալպիոնի խոնաւ երկրին մէջ գողերու կարգ մը պարկեշտ արհեստաւորներ, դարուս յառաջդիմական հոսանքին հետեւելով, ուզած են իրենց արհեստն ալ հասցունել կատարելութեան աստիճանին, հիմնելով բսակահատներու դպրոցներ։

Այդ նշանաւոր հաստատութիւններուն մէջ անգղիացւոց կ'աշխատին—յարատեւութեան ի՜նչ փառք օրինակ—բարելաւելու իրենց հաւաքածու արհեստագիտութիւնը։ Այսպէս, գրպաններու նախկին համբաւաւոր խուզարկու մը, որ բախտը շինելէ ետք երկար ատենէ ի վեր գործէ քաշուելով քթիկ քթիկ կուտէր պարկեշտօրէն դիզած ոսկիները, իր արհեստակիցներուն անփոխարինելի ծառայութիւն մը մատուցած է յօրինելով փոքրիկ սարուած մը, որով պարոն գրպանախոյզները իրենց հայրենակիցներուն բաճկոնակին խորէն ամենամեծ դիւրութեամբ դուրս պիտի քաշեն՝ դրամապանակ, ժամացոյց, ուրիշ արժէքաւոր նիւթեր եւայլն։

Մարդկային գրպաններուն սիրահար եղողները անբացատրելի հրճուանքով անմիջապէս ընդունեցին այս նորահնար գործին, որուն մեքենայութիւնը թէեւ շատ կնճռոտ, բայց գործածութիւնը մեծապէս դիւրին է։

ՇԱՏ ՄԻ ԽՆԴԱՔ

Տեսնուա՞ծ բան է երբեք որ մարդ մը մեռնի··· խնդալէ· տասնըիններորդ դարը սահմանուած ըլլալու է ամեն տարօրինակ բան տեսնելու, վասնզի այս ալ պատահեցաւ· Լոնտոնի մէջ, Պ· Միւանտօ անուն անուշավաճառ մը, Քըմպըրլէյ փողոցը գինետուն մը կը գտնուէր։ Ներկայ գտնուողներէն մէկը այնքան ծիծաղաշարժ պատմութիւն մը կը պատմէ որ հէ՜գ Պ· Միւանտօ մեծագոչ ծիծաղ մը կը բրդունէ խնդալու աստիճան և կանկի վրայ գետին կը տապալի։ Երբ վեր կ'առնեն, խեղճ մարդը ապրելէ դադրած էր։ Դիազննութիւնը կատարող բժիշկն յայտարարեց թէ մահն առաջ եկած էր խնդուքին շնչահեղձութենէն։

ՆՈՐ ՌՕԲԻՆՍՕՆ ՄԸ

Զուիցերիան լրագիրները կը հաղորդեն թէ անտառապահներ, ի Շիասօ, լեռան մէջ ծածկուած տեսակ մը քարայրի մէջէ երեւան հաներ են կիսամերկ փոքր մանչ մը, որ մօտ ամսէ մը ի վեր կապրէր պտուղներով կամ հացի կտորներով զորս իրեն կուտային շրջակայքի գեղացիները։

Այս պզտիկ Ռօպէնսոնը տասներու տարեկան է· Միլանէն կուգար և ամսէ մը հետէ խոյս տուած էր հօրենական տունէն։ Ծնողացը պիտի յանձնուի այս մանրանկար բախտախնդիրը։

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՎՃԻՌ

Այս օրերս Քէնթուքիի (Միացեալ Նահանգ) մէկ դատարանին մէջ յիշատակելի տեսարան մը անցաւ։ Գողութիւն գործող ութը փոքր սեւամորթներ կը դատուէին։ Դատաւորը չէր ուզեր ապաշխարանաց զրկել զանոնք, և մեծ տագնապի մէջ էր։ Ցանկարծ հանճարեղ գաղափար մը ծնաւ ուղեղին մէջ։ Կանչել տուաւ հէք ստամբակներուն մայրերն եւ առաջարկեց անոնց շնորհքով ծեծ մը քաշել իրենց զաւակներուն այնտեղ, որպէսզի այսպէսով անոնք քաւէին իրենց յանցանքը։ Սեւամորթ մայրերն ընդունեցին այս առաջարկը, եւ յաջորդ օրուան համար ժամադիր եղան։

Որոշուած ժամուն, խափշիկուհիները հասան, իւրաքանչիւրը խարազան մը ի ձեռին։ Դատաւորը պարպել տուաւ սրահին այն մասը որ կը գտնուի շրջափակին և վկաներու նստարանին միջեւ, և յետոյ, մայրերն սկսան իրենց զաւակները խարազանել չարաչար։ Զարաճճիները արտայօշ ճիչեր կարձակէին, որք շատ չանցած ամբողջ հանեցին բոլոր թաղը։ Մէկ երկու անգամ դատաւորը պարտաւորեցաւ միջամտել՝ արգիլելու համար մայրերը որ այնքան ուժգին չը զարնեն։

Վերջապէս, քառորդ ժամ ետքը, դատաւորը վերջ դրաւ չարչարանքին, և սեւամորթ մայրերը առին քալեցին տանին ձգելով իրենց ձագուկները, որոց արտաքին կողմը ողբալի կերպով կարմրած էր։

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ

Համազգեաց վարժարանը բացուեցաւ ամսոյս 1ին չորեքշաբթի օրը։

Ուսուցչներուն դասը վերակազմուած է· Խնամակալութիւնը աւելի եւս հոգ պիտի տանի որ ուսումնք լաւ աւանդուին եւ բարեկրթութեան մեծ խնամ տրուի, ի հաճութիւն պատուական ընտանեաց։

Մանրամասն տեղեկութեան համար ծնողք կընան դիմել, ամեն օր, Վարժարանիս Տեսչուհւոյ, Տիկին Ազնիւ Զօհրապին։

7/19 սեպտ· 1893 Խնամակալութիւն
Բերա Համազգաց Վարժարանի
799 5—5

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ ՖՕՒ ԵՂԲԱՐՑ

Բէրա, Գում-պարաճը, Տրօյէման-փողոց Թիւ 2-4

Վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 8/20ին։

Քոլէճին յայտագիրը կը համապատասխանէ ֆրանսական համալսարանի յայտագրին։

Օտարազգի աշակերտներուն իրենց մայրենի լեզուին ուսուցումը դիւրացնելու եւ այսպէս համակրելու համար բազմաթիւ ծնողներու փափագին, քոլէճը՝ դասերու կանոնական ժամերէն զատ, Թուրքերէնի, Յունարէնի եւ Հայերէնի դաս ալ հաստատած է։

Այս դասեր ձրի են։ Աշակերտները պիտի կրնան կատարելապէս հետեւիլ այս դասերու իւրաքանչիւրին, ինչպէս կարելի է դասել անոնց յատկացուած ժամերէն։

Յունարէն, ամեն օր. — Թուրքերէն, շաբաթը չորս ժամ. — Հայերէն, շաբաթը երեք ժամ։
760 20—20

Մ· Գ· ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՆՈՐ
Բառարան
ԵՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ
ԱՆԳՂԻԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐՆԷ
ԵՒ
ՀԱՅԱՏԱՌ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Գ· ԳԱՅՑՔՃԵԱՆ

Այն գործ, որ կը բովանդակէ 1070 ութածալ էջեր, կը պարունակէ Անգղիերէն արդի գործածական բոլոր բառերն ու ոճերը համդերձ արտասանութեամբ։ Բառարանին կցուած է նաեւ Անգղիերէնի մէջ յաճախ գործածուող համառօտագրութեանց եւ յատուկ անուանց ցուցակներ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ն· Չ· ԱՐԱՄԵԱՆ

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, եւ Բէրա վարժի գրատունը։ Կեդրոնատեղին է Ցակոբեան խան Արամեան Տպարան։ 668

Գին 50 Դրշ.

ԴՐԱՏՈՒՆ Զ· ԹՈՐՈՍԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, ՓՕՍՏԱՀԱՆԷՆ ՄՕՏ ԹԻՒ 4

Դպրոցաց վերաբացման առթիւ ուսուցիչք, ծնողք, եւ ուսանողք կը հրաւիրուին իրենց զըրուցմներուն համար մի անգամ Դրատունը դիմել, ուր պիտի գտնեն ամեն տեսակ դասագիրք Թուրքերէն, Հայերէն եւ Գաղղիերէն սկսեալ ''Այբուբենէ,, մինչեւ ''բարձրագոյն,, կարգի ուսանողաց գրքերն, ինչպէս նաեւ ամէն ''դպրոցական պիտոյք,,։

ՈՐՈՇ, ԺԱՆ ԴՆԵԼ, ՌԱՅՑ ԿԱՆԻՓ· մեծաքանակ նմանց համար ալ ''մասնաւոր զեղչ,,։
763 7—12

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Դամաֆեան գրատունը որուն յաջորդած եմ հաստատուած է շատ տարիներէ հետէ ի Պոլիս Զամբաքճըլար Սօքաղ Թիւ 20։ Այս անգամ կը ծանուցանեմ արգոյ հասարակութեան եւ ի մասնաւորի Պատ. Հոգաբարձութեանց եւ ազգ. ուսուցչաց, որ բաց ի Հայ. Տաճկ. Գաղ. գիտական դասական եւ այլ բազմապիսի գրեանց, դպրոցական նոր շրջանի առթիւ ի վաճառ հանած եմ հետեւեալ դասագրքերը խիստ զեղչուցեալ պայմաններով։

	Ղչ·	Փր·
Աճէմեան Թ. Նոր քերականութիւն, աշխարհաբառ լեզուի, Ա. տարի	3	—
Անդրէասեան, Ծաղկաքաղ հաւաքածոյ	4	20
Բարսեղեան Հ. Դիւանաբր	5	—
,, Աստղագիտ. սկզբունք	12	—
Գալպճեան Պ· Այնէի Միւնշաաթ, հմտ.	2	—
,, ,, ,, ընդրձ.	12	—
Գարագաշեան Ա. Մ. Դաս, քերականութիւն, ըստ Օլէնտորֆի	15	—
Գարագաշեան Ա. Մ. Արձագանգ Բարիզի (L'écho de Paris),	10	—
Դուրեան Եղիշէ Ծ. Վ. Բնագիտութիւն Հայ. քերականութեան	2	20
Դուրեան Եղիշէ Ծ. Վ. Ընթացք ի գրոց բարբառ Ա.	5	—
Դուրեան Պետրոս, Տաղք եւ Թատերգութիւնք	15	—
Էմիլ Օթթօ, քերականութիւն Փրանսերէն լեզուի Ա. եւ Բ. մասը	15	—
Էքսէրճեան Բ. Տարերք Մայր. լեզուի Ա.	3	—
,, ,, ,, Բ.	4	—
,, ,, ,, Գ.	4	—
Թամամեան Խ. Դեղագրութիւն, հայ. գաղ. համառօտ	2	—
Թամամեան Խ. Դեղագր. գաղ. ընդրձկ.	20	—
Թէլեան Ն. Իրաւագիտութիւն ընդարձակ Երրորդ Տպագր.	5	—
Թէրզեան Դ. Նոր Այբենարան Փրան. լեզ.	1	20
Ժօրժ Հ. Առողջաբանութիւն, թարգմ. Եդմէրճեան	5	—
Հինդլեան, Բանալի ընթերց. Անգ. լեզ.	3	—
,, Ոճք, Ցատկաբանութիւնք, Առակք Փրանս. լեզուի	10	—
Մօզեան, Հաւաքածոյ Դասնտիր բերթ. Դաս. վաճառականութեան	4	—
Յակոբեան Տօքթ. Հիւանդին բարեկամը	15	—
Շիշմանեան, Քերականութիւն գրաբար լեզուի	4	—
Շիշմանեան, Քերականութիւն հայ. գաղ. լեզուի	5	—
Ոսկեան, Նոր ընթացք գաղ.է ի հայերէն թարգմանութեան	2	—
Պօղոսեան Տիգրան, Աշխարհ. պատկերզ.	4	—
,, ,, Թուաբ ընդարձակ	15	—
Սէրվիչէն Տօքթ. Մանկատածութիւն 2 Հատոր	20	—
Տրպէյ, Առողջաբանութիւն, Թարգմ. Դ. Ներշապուհ	15	—
Ֆէլէկեան Ս. Տաղերգութիւնք կամ Նոր Ընթերցարան	2	—
Գարագաշեան եւ Դուրգէն, Քաջակ Ոսկեղէն Դպրութեան Ա. եւ Բ.	10	—
Դաւթամաճեան, Նոր բառագիրք հայ. լեզ.	15	—
» Հաւաքածոյ ընտիր գրուածոց մասն Ա.	5	—
» » ընտիր գրուածոց մասն Բ	7	½
» Ընդհանուր Նամականի	7	—
Աշխարհագրութիւն համառօտ. Դ. Մարգարեան	4	½

763 8—16 ՊՕՂՈՍ ՊԱԼԵԱՆ

ԼԱՆՕԼԻՆ
ԲՐԵՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի ճեղքուածներու։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արեւաքրթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԷՕՑԼԻՆ
Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Գրիմաճեան խան։ 398

Կը ծանուցուի թէ Տօքթ· Վահրամ Թ· Թորգոմեանի Բերայի մէջ ունեցած մասնաւոր դարմանատունը փոխադրուած է Բերա, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑԻ վրայ թիւ 96 ընդարձակ տունն, ուր հինգշաբթիէ և կիրակիէ զատ ամեն օր հիւանդ կ'ընդունուի ժամը 7էն 10 ը· Թ· 766 7—24

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԷՏՔ ՄԸ

Վարժարանաց մէջ շարադրութեան եւ նամակագրութեան դասերը գործնական ու հիմնական կերպով աւանդելու կարեւորութիւնն անժխտելի է, եւ ամէն ուսուցիչ, մանաւանդ հայ լեզուի դասախօսը անշուշտ պէտք զգացած են դասագրքի մը որ դիւրին եւ արդիւնաւոր եղանակաւ ուսուցանէ շարադրելու արուեստը։

Փորձը ցոյց տուաւ թէ այդ պէտքը լիովին կը գոհացնէ Սմբատ Էֆ. Դաւթեանի պատրաստած ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆԻՆ դասագիրքը։

Ընտական գիրքերու ոճ, շահեկան նիւթեր, աստիճանական բաշխում եւ դասաւորում, մաքուր ու դիւրըմբռնելի լեզու՝ մասնաւոր առաւելութիւններն են այս դասագրքին։

Իսկ պարունակութիւնն է բազմակողմանի. 1. Շարադրութեան եւ նամակագրութեան հիմնական կանոններ, 2. Ընդլայնելի նիւթերու նախագիծեր, 3. Վայելչաբանական, շարադասական, լեզուագիտական գիւտեր, հարցեր եւ վարժութիւններ, 4. Տեսարաններու եւ պատկերներու վրայ շարադրելու օրինակներ եւ նկարագրութիւններ, 5. Նախադասութեանց եւ բառերու կապակցութեան վրայ հրահանգներ եւ որ ի կարգին։

Մեթոտը շատ պարզ է և բնական, ճի՛շդ ինչպէս կ'ընեն նոր տօք ելլող տղու մը·—ձեռքէն կը բռնեն եւ կամաց կամաց քայլ փոխել կուտան։ Այս է նաեւ գրքոյկիս գրութիւնը—տղան աստիճանաբար, քայլ առ քայլ առաջ տանիլ, միշտ ծանօթէն յանծանօթն անցնիլ, գիտցածը զարգացնել՝ ինքնաբերական աշխատութեամբ, առանց ո՛ եւ է ճնշման կամ յոգնութեան, առանց մեքենական, անգիտակից եւ ամուլ ճիգերու։

Այս գրութեամբ, աշակերտը քիչ ատենի մէջ կը սկսին իրենց գաղափարներն ու զգացումներն վայելուչ ու անսխալ կերպով ի գիր առնուլ, գիտակցաբար գործադրելով քերականական, համաձայնական, շարադասական եւ վայելչաբանական օրէնքները։

Դասատուաց եւ առանձին ուսանողաց համար օրինուած է նաեւ ԲԱՆԱԼԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ։ Այս Բանալին որ ուրոյն տպուած է վիմագիր, կը պարզէ դասաւանդման եղանակն, կը պարունակէ հրահանգաց եւ նիւթերու ընդլայնումը, եւ շատ պիտանի ծանօթութիւններ եւ գիտելիքներ գրելու արուեստին վրայ։

Ցանծնագրութեանց համար դիմել կեդրոնատեղին, Թիւ 11, Դաղասքէր խան, Պաղճէ Գափու (Համիտիյէ Թիւրպէսիին կից։ 652 9—10

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատրիճանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ առաջարկուած օղին եւ մաստիգան՝ ՄԻՍՔԷԹ մաքրմամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գըներով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ· Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գինեպարանները։ Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները։ Ղալաթիա Դօմբիօն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց Թիւ 9, Բիւյուքտէրէ փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 ճաշարանը։ Սամաթիա փողոց Արթին աղայի Թիւ 199 գրօսարանը։ Մամատէ փողոց Թիւ 111 Մակազէն Ռիւս խանութը։ Թօփխանէ ծովավաճառ եանի Թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վօսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սէլէֆանի հաճի Պօլթի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ Թիւ 12, ի Պոլիս Հասօրուլը խանի կից Մէհմէտ փաշա խան Թիւ 4։ Մեծ Շուկայ Մահմուտփաշա փողոց Թօրամէլեանի Թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հասօրուլը շուկային մէջ Թիւ 10։ Ղալաթա Սէրայի կից Թիւ 57։ Ղալաթա Սէրայի դէմի փողոցը Քիլիսէի Թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի Թիւ 54 խանութը, Թաքսիմ Պաշի Սիրաբէ Անասթասի Թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու Մհասիոն ճառատեսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի Թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարսուա աղայի Թիւ 113 գրօսարանը։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ԱԶՈԴԻ ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿ
Ներկայ, Կ· Պոլիս, 13 փետր· 1881

Պարոնայք Ազոդ և Պէռւն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորուի ձկան իւղը, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խառնելով, և մաքրուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անոր հաւաքած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ·

ՏՐ· Ս· Յ· ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ· Սուլթանին

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէլի Խասսար շահանէճէ ալընաճագ բուղէնը զէյթին միւնագասասընտա պաշլանըլաճագընտան թալիպ օլանլարըն բօղազ վէ չարշանպէհ կիւնլերի վէ 2 ճինս փառուլա իլէ Նուհոստըն աչըխ գալըմը գալմիշ մահը բուլմերին 15ինճի չարշանպէհ կիւնի վիրիլէճէկ կինօսէն թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 6ատան 8է գատար Խազինէի միւշավիրլէճէնէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
12 Իլուլ 309 2—2

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Կ ԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ

771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՓԻՆԻՔՍ.

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000 Հիմնեալ է 1782 թուին

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ՚է, որոյ բաժնետերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերն են՝ անսահման պատասխանատուութեամբ։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան արտասովոր յաջողութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն որ ցարդ վճարած է հրդեհէ վնասուց համար։ 618

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ինչ որ հրդեհի և կայծակի ենթակայ կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք առնլով լիազօր իշխանութիւն հարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու նաւահանգստաց Ղալաթիա, Կամարջի դէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Իքինճի Օրտուի հիւմայունի իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մեվքիի միւնագասայա պուլունան 5,000,000 գրեհ չայիրին պեհէր գրեհսի 22 փարասա թալիպ ճքմըշ իսէ դէ բահալը կէօրիւլմէսինտէն մեզբիւր չայիրին իթասընա Տէրսաատէթտէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէ իւնէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 8 2—3

Իւչիւնճիւ Օրտուի հիւմայունի մէրքէզինտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ միւսայէնաթը իչուն միւնագասայա գօնուլան աաքիյէն պեհէր գրեհսի 50 փէ հայվանաթը մերբէ իչուն չայիրին պեհէր գրեհսի 33 փարասա թալիպի չըգթըղընտան օլմաղլա մէզքիւր Ֆիյաթլարտան թէնզիլի իմգեանը իլէ գիչ օլունան տաքիք մէ չայիրին իթասընա Տէրսաատէթտէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 9 2—3

Ինշաաթը ասքէրիյէ լազըմէսի իչուն 3000 ատէտ էվրօբա մամուլաթը 2 աղըզը գապմա միւնագասայա գօնուլարագ իլուլուն 18ինճի ճումաա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի Ֆիրատը 100տէ 5 թէնզիլաթընըն գապուլը մուգարրէր օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն ինշաաթը ասքէրիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 11 2—3

Մէրքէզը Սալթանաթը սէնիյէտէ պուլունան Ճինուսը Ճէնապը միւլիւքեանէ միւաճէնաթը իչուն միւպայեասը էվվէլճէ իլան գըլընան Մըսըր բիրինճիսին պեհէր ճէյիտը գըյէսի 65 փարասա թալիպի չըգտըղընտան օլուպ իչպու իլուլը բուլմինին 20ինճի պազար իրթէսի կիւնի սըլի միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 12 2—3

Րէսիւմ Սուլթանէ մուգատտէմ թապուրունըն կիւնճիւ պէօլիւկի միւլազիմը էվվէլինտէն միւճէ Մէհմէտ Շէրիֆ էֆ. նամընամուհարրիր 120գրշ ը հավի վէ 17762 նումէրօլը 1 ատէտ սաըրէմ գաղաճըն գայ օլմուշ օլտուղունտան հէր քիմին ելինտէ կէչմիշ իսէ թարիխը իլանտան իթիպարէն 15 կիւնէ գատար կէօթիւրիւպ նիզամիյէ խազինէսինէ թէսլիմ վէ իլէմէսի վէ իթմէստիկի թագտիրտէ հիւքմիւ օլմաեաճաղը իլան օլունուր։ Նօ. 13 2—3

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլէ և Միջերկրականի միջեւ [illegible]

[illegible]

Անուանք	Թօնեայ	Անուանք	Թօնեայ
[illegible]	4200	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3950	[illegible]	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Աւիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

PAPIER FAYARD & BLAYN

Սպեղանիման Թուղթ Ֆայեար եւ Պլէյն, կէս դարու յաջողութիւն, Գերագանց դեղ ի բուժումն հարբուխի, կուրծքի բորբոքմանց, յօդացաւի, ցաւերու, ճիլացաւերու, վէրքերու, սրտաքին ընտիր դեղ ընդդէմ խոցերու եայլն։ Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ Սաորագրութիւն պահանջել։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԼԵԱՐԴԻ ԻՒՂ,

[illegible]

Գործարանով՝ [illegible] ՍԳՈԴԻ և ԲՈՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթի ձկան լեարդի իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անուշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով
[illegible] ի Կ. Պոլիս, Հ. ՄՄՆԻՍ ԵՒ ՀՂԻՐԵ։

THE LANCASHIRE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ, ԱՆԳԼԻԱ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1852 ՀԻՄՆԵԱԼ 1852

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոս.	3,000,000
31 դկ. 31ին աւանդ. սրուած գ.		1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ		1,362,953
Հասոյթ 1891 ին		1,051,329

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայս, ինչպէս և Նաւերու մէջ ապրանքներ, նաւահանգստին մէջ. Վնասը առանց արագ և իրմավ [illegible] վճարուի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա։

Ջեղչեալ գնոր

Ներկայացուցիչ
Ռ. Մ. ՊՈՆՏ
564 (ՊՈՆՏ, ՄԻԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.)

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ [illegible]

[illegible] Կ. Պոլսոյ և [illegible]

[illegible]

Անուանք	Թօնեայ	Անուանք	Թօնեայ	Անուանք	Թօնեայ
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2200	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1000
[illegible]	2000	[illegible]	2200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2200	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	3000	[illegible]	3000
[illegible]	5800	[illegible]	1200	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000	[illegible]	3500
[illegible]	2500	[illegible]	2300	[illegible]	4000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	5200
[illegible]	2000	[illegible]	1200	[illegible]	2000
[illegible]	2700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4300
[illegible]	5000	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000
[illegible]	3400	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	2500	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	Մար Նեօ	1300	[illegible]	900
[illegible]	4300	[illegible]	6600	[illegible]	5000
[illegible]	2100	[illegible]	3000	[illegible]	5000
[illegible]	2800	[illegible]	3100	[illegible]	3600
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	1000
[illegible]	3200	Օրլանտօ	3000	[illegible]	200
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	200
[illegible]	800	[illegible]	1500	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	2000	[illegible]	120
[illegible]					5000
[illegible]					8000
[illegible]					8100

Թրէնիթաթ շոգենաւը Լիվրբուլէն ասա կը սպասուի գէպ ի հոկտ. 9։

[illegible]

[illegible] Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Թիւշիւշ Միւլքի խան, Ղալաթիա

409

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշքշուէ լինտրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստուգ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԱ

ՀԱՆՐԱՃԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԱԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ծանօթացած է, թէ մեր քաուչուկէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակի վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճոխութեան եւ թէ հաստատուն ու [illegible] շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ կաւթիւ բերբէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածքին 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կէիա մը եւ գուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուկէ մուճակ ծախողներու քով, իսկ մանթօները օծիքին ներսի կողմը կը գտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Ջիւրրեիա Արաաա չուկան, Հանրածանօթ Րիֆաթ էֆ-ի քով և ի Սէլանիկ պէզէսթէնի Շուկան գտած Ալճէտ Մէմիշ Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ Գապուի Գօճամանօղլու խան դրան կից թիւ 13-14 մեծանոց։ 800 3—45

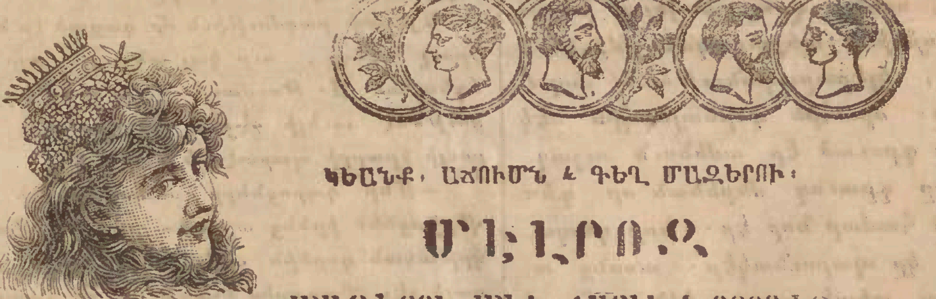

ԿԵՆՆՔ. ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԻՍՏՐՕԼ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉԸ

Նշանէս իրենց սազի [illegible] գոյնին կը դարձունէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը։ Կը արգիլէ անոնց թափելը։ Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ [illegible] նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։
[illegible] մեծ շիշերու մէջ։
[illegible] (114 and 116, Southampton Row). [illegible]

Մեծաքանակ վաճառումն իզմիրի Բ. Հ. Ֆիւլիւքեանճեղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և Խաճինապաւանա, Եէօքսէ Թօրօսեան, Ղալաթիա. Փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Ֆիւլիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ Կամարճեան Վալը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Բանճէ, Բրիտանական դեղարանը և Իզմիտ, Համամճեան, Մեծ Փողոց, 133։

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	"	35.000.000

Ընկերութիւնը կ՚ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակին առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողը կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պանճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան։

ԿԷՄԱԼ ԻՆՍԱՆԻ

Կ. ԵՍԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պոլիս Պահչէ-Գաբու Ճելալիյէ Խանի կից թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ճափոնի ամենաընտիր թէյերը։ Այս թէյեր աննման են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմաց ամեն կերպիւ զոհ պիտի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել։ Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ նկարին։ 803 3—60

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւերուն Մեկնելու Ժամերը

Եշ. 13 25 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 9ին առաւօտեան։
Ու. 14 26 Ալէքսանդրիոյ սուրհանդակը [illegible] ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէօսի ճամբով,
Ու. 15 27 Սեբաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 11ին։
Ու. 15/27 Սուրհանդակ գէպի Բաթում [illegible] հանգրուաններ մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամ 11ին։
Չ. 16/28 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ. — Սեպտ. 14.26, երեքշաբթի օրը կ ժ. [illegible] գէպի Օտեսայի [illegible] պիտի հանգչին [illegible] և Բար-Սալթս [illegible] 605

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

[illegible] Լիվերբուլ և Նիւ-Եորքի միջեւ

Անուանք	Թօնեայ	Անուանք	Թօնեայ
[illegible]	7718	[illegible]	4845
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7391	[illegible]	3574
[illegible]	7268	[illegible]	2408
[illegible]	5587	[illegible]	2393
[illegible]	5517	[illegible]	2168
[illegible]	4809	[illegible]	2246
[illegible]	4557	[illegible]	2144
[illegible]	3143	[illegible]	899
[illegible]	1876	[illegible]	1565
[illegible]	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
[illegible] խան Թիւ 401
Ղալաթիա

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	"	6.889.695
Տարեկան հասոյթ	"	16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն միթերանոցներ բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնով

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անամեաքասիս խան 12, 13, 14

ՅՈՒԱՆՔՖՕՈՒԹՈՒԱՉ

ՏՈՒՀԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 6.250.000 Պահեստի դրամ Ֆրանք 2.585.853

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Օսմանեան և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած Թանկագին ծրարներ և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնով։ Օսմանեան կայսրութեան վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. [illegible] միացած է Եւրոպայի 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխը և պահեստի դրամը է Աւելի քան 100.000.000 Ֆրանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ Հայկազն Թուլղէր

369